

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**EPISTOLAE TRES AD || D. IOANNEM PAPPVM ||
THEOLOGVM LVTHE-||RANVM:|| PRIMA, Excitatoria, cùm in
seruando iureiurando Emetingæ factò, ne-||gligentior
esset Pappus.|| SECVNDA, Refutatoria Parallelorum ...**

Pistorius, Johann

COLONIAE, 1594

VD16 P 3042

Epistola Posterior Elvsdem D. Pistorii Ad Evndem D. Pappvm. Scripta post publicationem Parallelorum: ad magis ostendendam Pappi in præstando promisso in anitatem, & ad apertißimè ante mundi ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-43314

5

EPISTOLA POSTERIOR
EIVSDEM D. PISTORII AD
EUNDEM D. PAPPVM.

*SCRIPTA post publicationem Parallelorum:
ad magis ostendendam Pappi in præstando
promisso inanitatē, & ad apertissimè ante
mundi conspectum proponendas istius homi-
nis & libri nugas.*

V M Parallela tua, miserrima parallela, parum oculis percurrissē, Pappē: dicam ingenuè quod accidit: miseratus vehementer vicem sum conditionemque tuam: & optavi vt promissi sancti tui memor, quod post cœnam Emetingæ in magna hominum frequentia mecum pactus eras, & ad cuius te postea memoriam in prioribus literis reuocaui: vel ad scribendum, animum appulisses nunquam, vel certè id quod in pactionē venerat, præstari nec à te nec à quocquam Lutherano posse, elocutus liberè & professus simul fidem nostram Catholicam fuisses. Sic enim & magna te molestia liberasses, & tuam non tam turpiter sordidasses existimationem.

Meministi, quemadmodum tum statim prædicerem, quod omnibus scriptoribus vsauenit, idem contigisse sancto Augustino: vt diuersis locis, quia rem eandem non eadem attentione tractauit, nec priorem semper explicationem adhibuit: quod illum facere breuitas sermonis & occupationum multitudo, & rei ista ætate in omnium animis contestata perspicuitas sæpe non sinebat: iam minutis & in eius lectione non exercitatis viris pugnare & dissidere secū videatur: præsertim cū interspersæ hinc inde in varijs libris sententiæ, vel à contextu

orationis abiunguntur, vel non satis omnibus momentis considerantur.

Itaque continuo promisi, planum me facturum, nullam unquam sancto Viro excidisse contrariam vocem quam non ipse ante mortem correxerit: & causam, cur non omnia primo aspectu congruere, vel sancti viri de religione sententię in dissimilitudine & varietate positę esse existimantur, consistere totam in hebetudine & malitia eorum qui sanctum virum legunt: eoque monui, si vir honestus & literatus haberi velles, ut non in paucis verbis, nec in sono externo, nec in vno semper loco hæreres: perpenderes magis quid in continuata & à principio libri vel capitis ad finem profusa oratione, & quid in omnibus libris primis, medijs, postremis significasset; aut quò animum retulisset suum vir sanctus. Si quid obscurum vel difficultate implicatum occurreret, iussi ut ex cæteris sancti viri libris, vbi sententiam suam maiori perspicuitate illuminasset, tanquam ex fontibus haurires intelligentiam: & nunquam in istam te fatuitatem dares, ut contrariam vnam in sancto Augustino esse sententiam, quam ipse non explicauerit, crederes: nec vllum unquam ex sancto Augustino in libro tuo apponeres testimonium, quòd non accuratè in omnibus Augustini libris perspexisses, & in conscientia tua ad eam sententiam, ad quam adscriberes, seriò valere iudicares: Dixi enim, si quoquo modo ex sancto Augustino ad tutandum infelicem Lutheranismum mutuari testimonia cogitares, nec respicere velles, quid reuera sanctus Vir credidisset, non opus futurum ut trimestre ad deliberandum postulares: me paratum esse ad continuo recitandum omnia, quę hactenus cæteri Lutherani de munditia sancti Viri fœditatibus suis, in libris publicis obduxissent, & quę tu procul dubio, si in istam eandem viam ingredi velles, repetiturus esses.

Isto igitur tempore cum per Deum te, per conscientiam

tiam

tiam tuam, per salutem animę obtestatus essem: scis quid promiseris, & ad quam nouam accesserit vterque stipulationem, cū tu quidem palam iuratus ediceres: vel certis planissimisque locis constantem te sancti Augustini sententiam adscripturum: vel si id diffideres, accessurum sine dissimulatione ad Ecclesiam nostram & ad vnam nobiscum profitendam religionem: ego verò vicissim, si Lutheranum fuisse sanctum Virum isto modo probares, Lutheranum me statim futurum iureiurando confirmarem.

Atque istius pacti prior te epistola diligenter commouit, cū ego præsentiens quid factururus esses, & honoris tui quàm tu amantior, anteuertere imprudentiam tuam, & te dormientem excitare ad considerandum iusiurandum, & ad retinendam existimationem volui.

Vtinam verò cohortationi locum dedisses meæ: vtinam & quid iurasses, & quid postea tum præstares, tum in præfatione præstiturum te diceres, satis reputasses animo: sic enim in apertam despectionem te nomenque tuum nō proiecisses: & viri boni fecisses officium. Nunc quid de te dicam, quid de te sentiam nescio, Pappo.

Primum, ea quæ in te recepisti, non præstitisti in parallelis: sponsonem in quam te incluseras, non vicisti: debes adhuc promissum vniuersum: vt honestus vir esse non possis, si Papista non fias & nobiscum te consocias: quia trimestre, quod petebas, præterfluxit: nec tamen vel in parallelis, vel in literis fidem liberaisti tuam. Nec iam dicam quòd non rectè promissam solueris: inclamo publicè & docebo postea, nullo modo solutum promissum, & frustra totum parallelorum susceptum laborem: & ne quidem adiectum vnquam abste animum esse, vt sustineres promissionem. Nihil enim editio parallelorum ad sponsonem tuam attinet.

Secundò, si maximè in parallelis tuis stare conuentis & facere promissum voluisses; tamen id & præter rem & tam

ram fecisses ineptè, vt ne sic quidem nobis, quod spon-
disti, exhiberes. Nam multa inter nos non controuersa,
laborasti, vt copiosè cōmunires sancti Viri testimonijs:
credo ad magis amplificandum librum, quod à te mini-
mè requirebatur: cum non de concessis, sed de illis tan-
tùm pactio interuenisset, quæ in quæstione posita & Lu-
therana sectæ propria essent. Deinde etiam in contro-
uersis nullum vnquam locum in toto libri decursu aptè
apposuiisti, vt in rem quadraret: tanquam si apertè ludifi-
care mundum constituisses, & nos omnes pro bardis &
truncis haberes: qui inanitatem istam tuam, & illusio-
nem publicam animis prospicere non possemus.

III. Tertiò, tametsi in Augustanam solam Confessionem
non venisset sponcio: & tu similia verba S. Patris ad the-
ses tuas non ineptè accōmodasses: Tamen ne sic adhuc
quidem, Pape, fidem defendisset tuam: postquam ipse
in præfatione clarissimè testaris, nec posse te nec velle
declarare, quod promiseras, Lutheranū fuisse S. Patrem:
Ostensurum tantùm, quòd multa habeat consentanea
Confessioni Augustanæ: cum interim superesse Papisti-
ca multa in eodem S. Patre non neges. Fateris igitur non
te hoc præstiturum quod iuraueras, nec facere posse: Ta-
men à secta tua non discedis: & ter contra officium boni
viri & cōtra fidei religionem tuæ peccas grauissimè: pri-
mùm quòd pactum non præstas: deinde quòd cum præ-
stari non posse libenter & prolixè concedis, tamen con-
tra iusiurandum cum Papistica te Catholica religione
nostra non consocias: tertiò, quòd simul & negas pro-
bari posse: & tamen tanquā si pulcherrimè probasses, sic
in titulo vis & ingressu præfationis eictor videri sponsi-
onis promissionisque tuæ. At Papæ, Pape, an hoc est
honestè agere?

IV. Quartò, quasi non satis esset à iuramento discedere:
voluisti etiam historiam Ementingani colloquij corru-
ptelis tuis peruertere: & quæ nunquam acciderunt, sic
comme-

commemorare, tanquam si enuntiata in colloquio fuissent.

Quintò, vt vulnera, quæ isto loco accepisti, dissimulares, repetiisti miseras tuas, quibus constabilire tum Lutheranismum cogitabas: nec attendisti, quomodo & quàm perspicuè te Princeps sanctissimus & Magister Zehenderus refutassent, vt ipsa sine dubio conscientia tua foeditatem ineptissimarum rationum & turpitudinem in colloquendo tuam coarguat.

Hæc verò Pappæ si vera sunt, si sub omnium aspectum & oculos sic subiiciam, vt vera esse liquidò planissimeque perspiciantur: quid Pappæ, mi Pappæ, nos de te sentire existimabis? & quid ipse de te senties? Et an non dolebis, quòd per inconsiderantiam tam te grauiter dignitatemque tuam læsisti? quòd non mihi morigeratus, vel nomen tuum religioni Christi dedisti? vel interim silentio passus es præterfluere promissi receptiq; tui munus: quod patrari exsoluiq; non posse, nisi te in nostram fidem tradas, & sine dubio tum statim agnouisti, & iam intelliges multò magis.

De illis igitur quinque capitibus tecum agam, Pappæ, & agam amanter: & docebo, vera esse, quæ scripsi: & tandem ad pactiõnem te reuocabo tuam, vt quia omnibus præsijs ad defendendum id, quod tum fortassis non quidem credebas, sed tamen tanquam extremum præsidium ad honestam fugam arripiebas, exutum te despoliatumque vides, recto itinere ad religionem Christi Catholicam progrediare, & maculam ipse aspersam honori nominiq; tuo, rursus deleas. Velim enim mihi credas Pappæ: si id non facies: nos ex pactiõibus duabus, quarum vnã cum Reuerendo & clarissimo Viro Domino Doctore Hanlino, alteram mecum suscepisti, honestum te & bonum virum & iurisperiti studiosum esse non sinemus: nisi fortassis ante omnium hominum conspectum, & in mundi totius oculis, iurandũ te falsum perigno-

B. iudicanti-

rantiam iurasse confiteri cogites. Illam verò consilij viam si te inire videbimus, quod tamen minimè exspectamus: tum fortassis, & nos de responso circumspiciemus, quo te coram Mundo & Angelis à voto liberemus, vt interim perpetua ignominia in te nomineq; tuo insideat.

CAP. I.

Et ne diu te Pape detineam, primùm agemus de capite primo: & demonstrabimus promissum te edendis parallelis, miserimis parallelis, non compleuisse: & fecisse nihil quod ad sponsonem valet: eoq; non minùs promissisteneri, quàm si prorsus nihil scripisses.

Et id tu quidem iam nosti. cōuictus Protocolli conscientia: sed vt omnes tecum historiam pactionis propositam ante oculos & omnibus partibus explicatā habeant, meministi Pape, bis te in colloquio Emetingano venisse ad pactionem: semel primùm, cū ipse extrema necessitate constrictus, cū neque responderè Principi & Zehendero, nec honestè fugere posses, ante Domini Doctoris Hanlini interpellationem confirmares, te de omnibus Doctoribus, qui cum Augustino vixerunt, & de ipso sancto Augustino, planum facturū, quòd cum omnibus & singulis Augustanæ Confessionis articulis in vniuersum consenserint: Deinde secundò, cū à Domino Doctore Hanlino cōmonitus, dextram porrigeres, & cum dextra iungeres fidem; quo tempore nec omnes Doctores, nec Augustanam confessionem verbo vllò, sed solum Augustinum & totum Lutheranismum & tu nominasti & ille cum Principe repetiuit.

In priori igitur pacto, quod ad Principem & Auditores omnes directum erat, verum est, mentionem factam esse Confessionis Augustanæ, sed simul, Pape, nec solum nec primo loco Augustinum, sed omnes Augustinī æquales Doctores cum Augustino producebas, tanquā testes & subscriptores vniuersæ doctrinæ, quæ in Augustanam illam confessionem vestram confluit. Verba tua sunt, quæ agnosces, aut si negas, puer aliquis ex protocollo recitabit.

Quia

Quia (inquit Pappus) toties ex me quæri video, an possit Apostolos Ecclesia vna nominari possit, quæ cum Augustana confessione congruat: itaque ne Ecclesiam eiusmodi commonstrare, vel non posse, vel non velle videar, repetam quidem primum omnia quæ heri dixi, opus ista accuratatione non esse, & esse satis, si Lutheri doctrina ex scripto Dei verbo probetur: tamen istis stantibus, & ex superfluo in nomine Dei & huius auxilio intra breue tempus ostendam, omnes Doctores qui tempore Augustini vixerunt, vt etiã ipsum Augustinum, docuisse omnia prorsus consentaneè articulis omnibus & singulis Augustanae confessionis.

Hæc igitur tu Pappæ, tum publicè in colloquio, antequam te ad stipulationem deposceret Dominus Doctor Hænlinus; cùm sexcenties interrogatus & tanquam stimulis incussus esses; nec quò te reciperes, vel ex theatro subduceres, haberes, palàm dixisti, & te dixisse non inficiaberis: nec inficiari potes. Nihil hîc dicam, te in isto loco turpiter peruertisse causæ statum. Nunquam enim ab aduersarijs tuis quæsitum fuit, an Ecclesia vlla vnquam Augustanam confessionem assensione sua probasset: sed semper & Princeps sanctissimus & optimus Zehenderus, profelytus tuus, & senis Doctoris iuuenis victor, an Lutherana, in omnibus cum Luthero consentiens Ecclesia vnquam exstitisset, ambo interrogauerunt: confessionem Augustanam in ista quæstione verbo vno attigerunt nunquam.

Et tu Pappæ, in sessione tertia, quarto Iunij, an meministi quid dixeris? & quomodo quæstionem ipse definiueris, cùm sessionem concluderes? Aiebas enim, vt protocollum habet, de eo quæri: *An in durante Papatu vnus vel plures commemorari possent, qui in omnibus primarijs articulis ad salutem pertinentibus, idem sensissent, quod Lutherus sensit: & promittebas Pappæ, ad proximum conuentum te aliquot exemplis instructiorè factum, illud ipsum probaturum.*

Itaque Pappæ statum negotij, quem & aduersarius constituerat, & tu ipse receperas, in priori pacto contra

officium boni viri corrupisti: & quod de Lutherana tota religione promiseras, postea ad imprudentiam promissi respiciens, voluisti in Augustana confessione præstare, tanquam in Lutheranarum opinionum particula minima, vt deinde docebimus: sed Pappe, istam à promisso discessionem libidini tuæ cōdonabimus: nec te nimium constringemus, Parallelistam miserum; Concedemus omnia: potueris Lutheranismum totum complecti sub inuolucro Augustanæ confessionis: rectè illud feceris.

Tamen sic non effugies Pappe: & verum semper est: primam sponsonem non de vno sancto Augustino fuisse, sed de omnibus quarti seculi Doctoribus, qui cum sancto Augustino vixerunt, ab anno 390. vsque ad annum 440. (tamdiu enim secundum Sigebertum viuentis Augustini industria & authoritas in Ecclesia Christi floruit.) Promisisti igitur primùm, omnes illos in omnibus cum Augustana illa tua inconstantia consensisse; idque te non multò post testimonijs declaraturum: quod tamen præstitisti nunquam: nec ad illud præstandum animum eousque appulisti tuum.

Deinde verò Pappe ab ista promissione ipse rursus discessisti: & antecessit isthac pactio stipulationem postremam vestram. Nam cum illa inuerecundè elocutus esses, & promissionē illam prolixam & liberalem tuam primam absoluisset: admiratus verò Dominus Doctor Hænlinus incredibilem impudētiam tuam, inclamaret, si tu vnquam de sancto Augustino probares, fuisse Lutheranum in omnibus, se è vestigio futurum istius eiusdem sectæ affectatorem: tantum vt si contrarium doceretur, tu, Pappe, Papista vicissim fieres & maneres: hæc enim Protocolli verba sunt: Ibi tum enata nona secunda stipulatio inter vos ambos fuit: non de confessione Augustana, quæ silentio prætermittebatur, sed de tota complexione Lutherana delirationis, & de solo sancto Augustino, non de cæteris doctoribus.

Nam

Nam & clarissimus Doctor Hanlinus, Augustinū in omnibus Lutheranium ostendi cupiebat, & tu respondebas: nisi PROBARES sanctum Augustinum in omnibus (Durchaus) Lutheranium fuisse, te per dextram coram Deo & mundo iurare, quòd & futurus sis & mansurus Papista. Agnoscis enim verba tua: Et ipse sanctissimus Princeps idem de Vniuersa Lutheri credulitate adhuc semel ingeminauit priusquam posterior stipulatio confirmaretur.

Tunc enim primū & vos dexteram coniunxistis, & Princeps imposita manu sponsonem roborauit: tamen rursus quòd de toto Lutheranismò conuentum esset, antequam sessionem finiret, nouis perspicuis verbis explanauit Princeps, ne qua relinqueretur dubitatio.

Nec vnquam in extrema colloctione, nec postea vsque ad exitum colloquij, nec in tua Pape, nec in aliorum conclusionem, verbum appositum vnum, nec emissa vox vlla fuit de Augustana confessione. Iurastis omnes & recitauerunt ceteri de Lutheranismò toto: & sic postremò inter vos transactum: & sic discessum fuit.

Vt igitur primam sponsonem, Pape, de Augustana confessione & de omnibus istius memoriæ Doctoribus: sic postremam de toto Lutheranismò & solo Augustino fecisti: quod cum primis ostendendum erat, tanquam Principium totius disputationis. Nam vt scias, Pape, id quod iam traditum est, repetetur in progressu orationis sæpissimè, & aliquoties aures circumsonabit tuas; quò magis considerare toto animo, & reuocare in memoriam, quoties opus est, debes, bis promissum à te factū esse: semel sine stipulatione: deinde tanquam interposito iureiurando per coniunctionem manuum: & primū quidem de omnibus quarti seculi Doctoribus & Augustana confessione: sed secūdum de solo Augustino & vniuerso Lutheranismò, sine prorsus vlla recordatione confessionis.

Itaque Pape, post ista iam posita fundamenta agemus tecum breuiter: & te ostendemus nullo modo stetitisse conuentis.

Primum enim Pape, vel priorem vel posteriorem sponsonem respexisti, cum parallela tua, lamentabilia parallela, scriberes. Nos vero optionem tibi relinquimus ut ipse deligas, utri sponsoni satisfeceris.

Equidem priorem ut praestares, opus non erat: quia successerat alia magis iurata, & confirmata per dextram, & per iusiurandum. Haec igitur tanquam vltima, & magis contestata promissio compleri debuit: non prior a qua rursus discessum fuit.

Tamen Pape, respexeris priorem sponsonem. At Pape qui fieri potest? prior enim conuentio ad Patres omnes qui cum sancto Augustino vixerunt, & quorum libri ad nostram aetatem peruenerunt, attinebat: ad sanctum Hieronymum, ad sanctum Chrysostomum, ad Optatum Mileuitanum, ad sanctum Paulinum, ad sanctum Maximum, ad sanctum Cyrillum, ad Orosium, Sulpitium, Proclum, Theophilum, Philippum presbyterum, Primasium, Theodoretum, Vigilium, Prosperum, Leonem Papam, & ad infinitos alios. Eorum igitur scripta cum in manibus nostris sint, An tu ex illis, Pape, verbum vnum in parallelis, calamitosis parallelis, vnquam vlllo loco ascripsisti? Edissere Pape, vbi id a te factum est? si vero factum non est, dic Pape, quomodo edendis parallelis fidem liberaueris promissi tui? cum confirmare Augustanam illam confessionem ex solo Augustino non deberes: deberes ex ceteris Doctoribus omnibus.

Itaque perspicuum & in luce clarissima positum est, parallelis tuis, flebilibus parallelis, sponsonem primam euetam non esse: reque adhuc promissione teneri.

Rursus, Pape, nec secundae stipulationi satisfecisti: Haec enim a te requirebat, non ut cum Augustana confessione: & multo minus, ut cum eius non controuersis articulis:

ticulis: sed vt cum infinito toto Lutheranismō & Lutheranismi controuersijs omnibus (Durchaus) sentire sanctum Virum declarares. Quia verò Pappē, nec hoc praestitisti: nec vt prestares, apposuisti vnquam animum: tantum spectasti vt Augustanam cōfessionem sine Apologia & sine reliquis Lutheri deliramentis, testimonijs sancti viri quoquo modo infereres, & relinqueres articulos Lutheranos quā plurimos: quomodo posteriorem stipulationem in parallelis tuis, miserabilibus parallelis, exsoluisti Pappē? cum illa de Augustana confessione nunquam loqueretur: cum confessionem nullo verbo attingeret, sed tantum te ad Lutheranismum totum, ad voraginem istam errorum omnium obligaret.

Deinde vt maximè sponsio posterior non ad totum Lutheranismum, sed ad solam confessionem te obstrinxisset: tamen ne sic quidem debitum persoluisses. Scis, Augustana confessio, quoties & quā turpiter sit variata: confiteris ipse in vermiculosis scholijs tuis, quādam verba fuisse maturè rursus detracta, vt tu iam in articulo duodecimo quādam ex posteriori confessione adijcis, quae in priori editione ipse non posuisti: fortè quod tunc te puderet mendacij, cuius iam non pudet. Nec negari potest inter duodecim editiones dissimilitudinem esse maximam. Itaque quia nec cum omnibus Augustanis confessionibus coniunxisses sanctum Augustinum, nec textum tuum genuinum esse ostendisses, nec potuisses sine vitio, quid, Pappē, editione tua profecisses?

Tamen falsum est, in vltima promissione emissum esse, de Augustana defessa iam confessione verbū vnum: memoriā vnam: syllabam vnam. Tota disceptatio & sponsio de Lutheranismō fuit, & de toto Lutheranismō; quousque illius se interminata libido profundit. Quomodo igitur, quod tam sanctè recepisti Pappē, praestitisti? An primam: an extremam: an vtramque sponzionem? Die? quomodo? quando? vbi? Quare aliquod ex vbi-
quita-

quitate tua ficus folium, quod turpitudini tuæ obducas.

Sed Pappe non potes: ne quidem si in tot te varietates, quot dissimilitudines sunt Sectæ tuæ, contorqueas: quicquid dices, semper constrictus eris: semper planum erit, nec priori nec posteriori promisso receptoque in hunc vsque diem satisfactum esse tuo: eoque parallela tua, turpia parallela, frustra venisse in conspectum publicum: & te sic adhuc iureiurando deuinctum esse: vt si Deo & conscientiæ tuæ gratificatus, Papista non fias, honesti & constantis viri nomen sustinere in mundo non possis. Tribuemus Pappe imbecillitati tuæ, quod toto anno, cum trimestri deberes, promissum non exhibuisti: prorogabimus terminū, quem ipse tibi præstituisti: concedemus ne noceat honori tuo. Tantū enuntia publicè: parallelis tuis, ineptissimis parallelis eò te quò intendebas, non peruenisse, nec peruenturum vnquam: profiteri Catholicum Papistam esse sanctum Augustinum: nec posse tam perspicuam veritatem vllis nebulis obscurari: eoque ad nos accurre Pappe: si honestus vir, si non iureiurando tuo ludificasse Deum & mundum, videri vis, Pappe.

Dices fortassis Pappe, Augustanam cōfessionem esse totum Lutheranismum, neque sensisse quicquam Lutherum quod in ista Confessione inscriptum expressumque non sit.

Sed falsum dices Pappe, si dices. Cogita primū, quem admodū Chytræus in editione Latina confessionis istius tuæ folio 123. palàm testetur, intermissos studiosè (vel magis insidiosè) articulos sedecim, quos Lutherus, & ante annos decem proposuerat, & defenderat, tanquam capita fidei: quāquam tu Pappe in Pappist tuæ editionis impudenter negas: an omnia necessitate Stoica euēniant nécessaire: an liberum arbitrium sit nihil: an indulgentiæ aliquem habeant locum: an confessio auricularis sit de necessitate salutis, &c. & istos articulos si ad salutem
 perti-

pertinere Pappæ negabis, Lutherus dæmon te tuus refutabit.

Rursus cogita Pappæ, confiteri eodem loco antecessores tuos & sectæ tuæ magistros Theologos, & idem ad Cæsarem confiteri Principes: articulos non omnes, sed ferè omnes necessarios propositos esse. Id verò cum fatentur: an non concedunt, restare aliquos necessarios?

Iterum cogita, studiosè voluisse architectos confessionis, vt odiosi articuli dissimularentur, & ista taciturnitate vt fucus Cæsari & Imperio obijceretur. Id, cuius spiritus sit, perpende: vel nega adhuc Pappæ, si potes: vt negasti in Pappismis tuis, quibus Confessionem ante triennium conspersisti.

Adhuc cogita de prodigiosa Vbiquitate, quam biennio ante effusam Confessionem tãquam proram & puppim salutis Lutheranae Lutherus in libris publicis defenderat, an verbum vnum appareat in confessione?

Præterea cogita Pappæ, quod in quinta propositione Lutheri fuit, & proponi corruptor tuus voluit, quo plus se homo ad iustificationem parat, hoc fieri deteriorem: item quod in vndecima thesi significabatur, Euāgelium, Baptismum, Cœnam esse libera, nec debere imperari, vt nec auricularem confessionem: item quod scurra in postrema propositione ascripserat, ceremonias etiam non pugnantibus cum scriptura, tamen hominū libidini relinquendas esse libera, & abrogandas esse Missas: ista omnia cogita Pappæ, an in Augustana confessione tua legantur? & simul cogita an omnia, quæ in Apologia sunt, sint in confessione? & tum responde Pappæ: an interminata vastissimaque Lutheri nouitas inuoluta tota sub integumento sit confessionis Augustanae?

Similiter cogita Pappæ, an Augustana confessio doceat, in sub & cum pane & vino esse corpus & sanguinem Domini, vt tamen maneat panis & vinum in venerabili sacramento? sicut expressè poni iussit Lutherus in pro-

C posi-

positione X? Cogita magis an non contrarium istius in Apologia sit: conscientiam tuam excute: quare tecum: quare ex Heshusio an non Transsubstantiationem prima impressa Apologia confirmet: vt ipse concedis.

VII. Nec minùs cogita Pappè: An satisfactionem nõ esse partem pœnitentiæ: An animas à corporibus abiunctas, dormire & suo modo tanquam corpora mori: An orandum esse pro mortuis: An Adiphora permitti Catholicis: An opera esse necessaria ad salutem: An infernum hodie nullum esse: An purgatorium: An sexcenta alia sint in Confessione, quæ sunt in Lutheranismò?

VIII. Cogita tandem Pappè, an quod est in Confessione capite 21. & in præfatiuncula anteposita Articulis Abusum, vniuersam inter nos & Lutheranos dissensionem tantum versari in abusibus: nec disceptari de articulis fidei: Cogita inquam an illa sententia Lutheri sit, & tum ex illius XV. propositione, tum cum tua consciëntia considera, perpende: examina Pappè, & responde: & nega aliquid si vis: nega ex veteri impudentia, quam in scholijs tuis Confessionis contra omnem verecundiam ostēdisti.

Quid dicam de alijs plurimis, quæ in Lutheranismò sunt, & pro Lutherana varietatis articulis defenduntur, tamen in Augustana confessione testimonium vel indicium nullum habent: quædam etiam damnantur? An igitur adhuc includuntur omnia in Augustana confessione quæ Lutherus sensit? Et quid de Lutero dicam? Dicam propiùs, An omnia sunt, quæ tu Pappè credis? & tanquam articulos fidei inculcas? & an omnia quæ Philippus, effoeminatus Lutheranus: & quæ Flacius asperimus truncus, & quæ reliqui nati ex petulãtia Lutheri nauatores, tanquam occultata in tricis confessionis credi voluerunt?

Nisi fortassis *δύναμιν* confinges, sub qua res istæ omnes inuolutæ delitescant in confessione. Sed confinge Pappè: ostēdam statim non *δύναμιν* sed *ἐναντιότητα*: docebo contra Lu-

tra Lu-

tra Lutherum, contra Lutheranismum multa in Augustana confessione proponi, quæ Lutherus paulò antè de testatus tanquam Diaboli doctrinam erat, vt illud præcipuè in articulo 9. de libertate arbitrij humani in ciuili iustitia: & in articulo 19. Impios per voluntatem suam à Deo auerti, si Deus non adiuuet, cuius cōtrarium omnibus locis eousque docuerat Lutherus.

Falsum igitur est, Lutheranismum totum, & Augustanam confessionem rem esse vnam: & illa duo inter se reciprocari. Falsum est inquam & probari non potest: Nec totum Lutheranismum complectitur Augustana confessio: supersunt multa ante & post exhibitam Augustanam confessionem inuenta & defensa à Luthero & Lutheranis: non inscripta in Augustano libro, in volumine volãte, de quo Zacharias propheta loquitur, cap. 5.

Itaque Pappè, quia de Augustana charta probare voluisti, quod debuisti de toto Lutheranismò: operam malè collocasti tuam: & probatum, Pappè, primum caput est, quod primo loco in libro tuo reprehendi, non valere Parallela tua, lacrymabilia parallela, ad fidem vllam tuam, primam vel extremam liberandam: & nihil te illis publicandis affecutum, hærere adhuc in pedicis quas ipse tibi per imprudentiam induisti: nec magis esse à voto liberum, quàm si nullam literam fecisses: & si parallelorum tuorum, nullam adhuc duxisses lineam. Quid igitur dicemus? quid sentiemus de te Pappè?

Idem deinde probabimus de capite secundo: cuius CAP. II. partes fecimus duas: & diximus, tametsi ad sponsionem tuam attineret, vt soli Augustanæ cōfessionis ex solo sancto Augustino subsidia conquireret: quod quoties dices, falsum dices: tamen multa te extra rem, cum non opus esset: tum illis locis, vbi opus erat, nihil commodè, nihil aptè scripsisse, vt ne sic quidem vllò modo satis promissò fecisses pactoque tuo. Prosequemur vtrunque, & primò de non controuersis loquemur: Illa verò, Pappè, quor-

sum probanda suscepisti? de quibus non controuersamur? quæ nostra sunt, translata à nobis ad sectã vestram? sumta à nobis? An tam obtusus es, Pappæ, vt cum Augustanam confessionem damnari à Catholicis audis, existimes omnia quæ in eius complexione continentur, etiam nostra: etiam textum scripturæ damnari? Id verò Pappæ si iudicasti, cur non etiam pro tua hebetudine ad verba Scripturæ, quæ in confessione interiecta sunt, auctoritatem sancti viri, vt fecisti semel in articulo quarto, ita deinde semper adiunxisti ad magis complendum & faciendum librum?

Id Pappæ in libris vestris reprehendimus: quod vestrum est: à vobis nuper excogitatum, & alienum à Christi religione quam nos sequimur. Cur igitur, Pappæ, intermiscuisti tot testimonia de rebus, quæ in disceptationem venerunt nunquam? An vt omnia verba probares confessionis? Atqui nemo postulabat: nec intercurrebat in pactione: nec vir sapiens, nec consideratus Lutheranus quisquam laudabit: nec tamen omnia, etiam nobis communia probasti. Sed scio quid spectaueris. Voluisti Pappæ, Pappo inani cõglutinare multa: vt ad molem aliquam cresceret liber: & lector, cum foris intueretur, ex magnitudine putaret, confectam esse rem, quam promiseras. Et certè triplò minor esset liber, & istam dignitatem in ciuium tuorũ oculis, & in externo aspectu non haberet, nisi tot testimonia non necessaria in vnum cumulum contrusisses. Verùm ista, Pappæ, non sunt virorum grauium artes: sunt inanium hominũ: qui oculos præstringunt, & fabricant dolos.

Tamen rursus cõdonemus: An igitur etiam controuersa probasti ex sancto Augustino? consideremus parum Pappæ, & ex infinitis adducamus pauca.

Thesis tertia confessionis in articulo primo definit personam non esse qualitatem vel accidens in re, sed quod propriè subsistit. Ad hanc duo ex sancto Viro testimonia ac-

ni: accumulasti: sed dic Pappo per conscientiam tuam: vel dicat puer aliquis, qui legere potest, quid in testimonijs sancti Viri est simile thesi? legite quæso Lutherani: cognoscite ineptias hominis.

Sic thesis istius eiusdem articuli sexta an locū vnum ascriptum habet, qui doceat, Spiritum non esse motum in rebus creatum? quod in thesi propositum erat?

Iterum articuli octavi thesis secunda, dic Pappo, quomodo ex testimonio Augustini, quod adiecisti, probatur? dic quomodo articulus decimus quartus, articuli decimi sexti thesis tertia? decimi octavi thesis quinta de substantia actuum? abusus secundi thesis tertia? Insa Pappo pappos & responde.

Sed visum tibi sit, Pappo, locupletare librum inscriptionibus & amplificare verbis: nobis satis est, patescisse quomodo cum nullo pacto deberes, tanquam rimas libri inferciens, contra rationem aptè & ineptè inculcaveris non necessarias sancti viri sententias: & rursus cum ne sic quidem tumesceret liber, spatia multa reliqueris in chartis: tantum ut magni speciem voluminis præ se ferret: cum interim ne quidem ea, quæ necessaria non erant, testimonijs aptis illigares.

Quod quo pudore feceris, tu iudica Pappo, & iudicent tui: Nos ad partem alteram secundi capituli procedimus ad breuiter ostendendum, ne quidem in illis quæ inter nos sub quæstionem subiecta sunt, potuisse te litteram vnam sancti viri apponere: quin vel ipse te vir sanctus voce sua confutaret, vel locus in rem nostram non conueniret.

Et id quidem quia Reuerendus Clarissimusque Vir Dominus Doctor Hanlinus pro eruditione Theologica & Philosophica maxima sua & pro accuratatione exquisiti iudicij iam pulcherrimè confecit, tractabitur à me breuissimè: Dicam tantum, nullum locū in vniuersum esse qui id probet quod tu speras & quod in thesi est: sed esse

te in isto toto labore versatum frustra, ridiculè, temerè & sine industria & consideratione: vt refutationem parallela tua, sordida parallela, minimè requirant: ipsa se prolixè refutent, quod & probauit iam per omnia capita Dominus Doctor Hænlinus: & si postulabis, probabo ego secundò: & profectus Argentinam, in oculis Senatus tui probabo: vel in libro publico in totius mundi conspectu.

Tamen etiam hoc loco attingam quædam, & conscientiam Pappæ cõpellabo tuam: & de quatuor vel quinque locis ostendam, cuiusmodi vir sis, quid feceris: quomodo cum sordes confessionis puritate sancti viri obtigere velles, deturpaueris te ipsum, & nudaueris dissectam in infinitas sectas sectam tuam.

Dic igitur Pappæ, si Deum times: profiteri Pappæ, cum testimonia sancti Augustini supponeres, an non in tus in animo falsitatem tuam aspiciebas? & iam adhuc an credere potes, sic vnquã sensisse Augustinum vt confessionis tuæ sentiunt theses? An putas ad eam sententiam respexisse virum sanctum, ad quam tu inflectere cupis? Dic Pappæ, tanquam si ante Christi tribunal assisteres, an vnum testimoniũ oportunè adiunxisse? & omnino, An te aliquid probasse putas?

Sed non dices, si tertiam solùm thesin secundi articuli perpendes, cuius te turpitudinis toties pudere debet, quoties oculis foeditatem tuam lustras; nec ascripsisses, si vir prudens esses.

I. Quæritur an concupiscentia sub iugum rationis subiecta, cum in regeneratis per baptismum sublatus est reatus, sit verum & veri nominis peccatum, id est: an ita sit comparatum, vt tametsi rationi non dominetur, & tametsi in se conquiescat, tamen imputari ad culpam possit. Lutherus singularis ferox, aper depascens veterem possessionem Ecclesiæ, primus omnium pro fatuitate sua, vt bona sanctorum hominum opera tolleret, scribere per sum-

summam impudentiam, non dubitavit, esse verè peccatum & posse imputari: Sed contra Lutherum tota Ecclesia catholica constanti consensione semper vt debuit, negavit, eiusmodi peccatum concupiscentiam esse in baptizato.

Tu Pape, vt Augustinum nobis eriperes, & ad delirationem vestram aggregares, non negasti: nec enim sine summo dedecore potuisti: esse in Augustino apertè sententiam nostram & sententiam omnium, qui ratione reguntur. Sed ex diuersis locis corrigere sanctum virum, & ostendere voluisti, quomodo secum & cum Luthero sanctus Augustinus cõgrueret. Quod consilium, Pape, si in reliquis partibus iniuisses, si Augustinum ex Augustino explicauisses: credo te ex isto labore expediuisses multò meliùs: tamen quia vt in hoc loco facis, fortè fecisses in alijs: fuit multò præstabilius vt abstineres.

Tamen verò in clarissima luce locorum, & in perspicuitate causæ opus non erat defendi vel explicari sanctum virum: tamen videamus quid dicas Pape? Agnoscis sanctum virum publicè profiteri, quòd peccatū propriè non sit concupiscentia: sed impropriè: nimirum quia per peccatum infusa in genus humanū fuit, & peccatum si mens consentit, efficit, & aliquid in se pugnans cum dominatu mentis habet. Negat igitur, Pape, sanctus Augustinus propriè cõcupiscentiam peccatum esse, quod ipse recitas: & profectò negare debet, si vir prudēs est. Deinde ponit sanctus Augustinus apertè in locis tuis essentiam peccati in reatu: nec peccatum esse finit, vnde reatus abest: vel quòd animi intus cõsensio non accesserit.

Quomodo igitur in baptizato, Pape, concupiscentia repressa ab homine Christiano erit sancto Augustino peccatum? Quid cogitas Pape? cùm ais non simpliciter à sancto Augustino, sed quodam tantum modo negari, quòd peccatum sit concupiscētia? Iniuriam facis sancto Patri, in eum sensum quem tu proponis. Apertè negat.

gat, nunquam concedit sanctus Vir, simpliciter peccatum esse concupiscentiam: nec concedit nisi per vocis abusionem; nec potest per peccati definitionem, quam ipse constituit. Vt lingua locutio est quam efficit lingua, & vt manus scriptura est, quam pingit manus: sic concupiscentia Augustino peccatum est, non quòd peccatum in se & simpliciter sit, sed quia cùm mentem vincit, peccatum facit: quæ omnia à te ponuntur.

Ergo inquires tamen aliquo modo erit peccatū concupiscentia, & ipse sanctus Augustinus peccatum nominat? Quis verò Pappæ negat? peccatum certè nominat, & nominari posse concedit, sed tantum figuratè & improprie & sine imputatione: cuius testimonia te tua conuincunt. At Pappæ quid inde concludis? Ergo Augustinus cum Lutero consentit? Ergo, Pappæ, baculus stat in angulo?

Concupiscentiam Augustinus improprie dici peccatum existimat. Ergo habet pro peccato quod imputari ad culpam possit? O incredibilem consequentiæ absurditatem. O Dialecticum Pappam. Sanctus Augustinus peccatum esse dicit, quod secundum carnis concupiscentiam vel ignorantiam illicitè fit: dicitur: cogitatur, & post se relinquit reatum: vt ipse confirmas & loca adscribis. Itaque negat concupiscentiam esse in baptizato peccatum: in quam nihil istorum conuenit quamdiu vel quiescit, vel assurgens statim in primo ortu consopitur & obruitur.

Sed repetis: permittere te quòd isto modo peccatum non sit sancto viro concupiscentia: tamen esse modo alio. Est certè Pappæ, sed improprie, cùm vel effectui vel causæ nomen rei imponitur: sicut cùm lingua locutio, cùm manus scriptura esse dicitur. Non igitur est proprie, non est verè peccatū, de quo inter nos disputatur. Est *ὁμοιωμάς* peccatū, sicut mortuus homo est homo Pappæ, quod inter nos non est controuersum. Expressè enim in loco quem

quem tuis iisdem verbis, locis diuersis ad inflandum librum apposuisti, contestatur sanctus vir, nihil esse peccatum quod & reatum non inferat, & quod eum qui peccatum habet, non faciat peccati reum. **Aperi oculos Pape: & vide quomodo te ipsum refutes.**

Peccatum sanctus Augustinus esse non sinit, nisi quod in eum qui peccatum habet, importat reatum. Dicit enim non habere peccatum, esse idem, quod non reum esse peccati. Atqui concupiscentia in baptizato reatum reliquum nullum habet, nec reum facit peccati, in quo est. Itaque peccatum non est: tamen peccatum improprie dici per abusionem posset: translato rei nomine ad causam vel effectum, vel aliam propinquam significationem.

Quid verò Pape? An ex Lutheri fatuitate sanctum virum estimas? An quia a sinu Lutherus fuit, putas etiam fuisse sanctum Augustinum? Considera Pape. An fieri potest, ut cuius totus reatus sublatus est, id adhuc imputari possit ad culpam? id est, ut id quod reatum non habet, habeat reatum? An imputari ad culpam, & habere reatum, non idem est Pape? An vicissim, posse imputari ad culpam, & non habere reatum, non sunt contradictoria? An quod vacuum & liberum factum est à reatu, idem imputari ad culpam potest? Sed Pape, an non folio II. ipse confirmas concupiscentiam sancto Augustino non esse peccatum, si peccatum accipiatur pro reatu? An non omnem reatum omnium malorum auferri in baptismo scribit Augustinus, & à te ponitur Pape? Quomodo ergo, si reatus in concupiscentia nullus est, si reum peccati non facit, si non rasum sed deletum est in concupiscentia peccatum, quomodo inquam peccatum est concupiscentia? & quomodo tale peccatum, quod imputari possit ad culpam? id est, quod cum sine reatu sit, tamen habeat reatum, & ad culpam imputari queat? Id verò quid est Pape, quàm Pappum non esse Pappum?

Quid magis perspicue tradi posset, quàm quod san-

D

ctus

Aut Augustinus de concupiscentia subiugata ab homine Christiano in libris reliquit? & in locis illis, que tu adducis? An non enim apertissime ipse dirimit litem: cum rories dicit esse malum, sed non peccatum, (lib. 6. contra Iulian. cap. 5.) non esse dicendum peccatum nisi assensione mentis peccatum pariat, (lib. 2. contra Iulianum) concupiscentiam esse tanquam matrem parientem, sed partum & foetum illius cum mentem deuicit concupiscentia, esse peccatum? (lib. 6. contra Iulianum cap. 5.) & concupiscentiam quiescentem vel repressam vocari quidem peccatum: non quia peccatum sit, sed quia peccato facta sit: & non esse peccatum, sed vocari tantum peccatum (lib. 1. contra duas epistolas Pelagian. cap. 12.) Item vocari abusuè peccatum, tanquam poenam & causam peccati? lib. 5. cont. Iulian. cap. 3. in apertissimo tuo testimonio.

Ecquid adhuc igitur dubitas Pape, quomodo reuera & simpliciter peccatum sancto Augustino concupiscentia non sit: & rursus quomodo tamen peccati vocabulum figuratè & improprie concupiscentiæ accommodari sinat & seipsum explicet. Dicam plura Pape? dicere nisi miseriæ me tuæ & insanix puderet: & nisi sententia tua, nobis tacentibus, à teipso, ponendis sancti viri testimonijs refutata & euersa radicibus omnibus esset, & nisi communis omnibus hominibus ingeneratus sensus falsitatem vestram prima statim consideratione conuinceret. In eo igitur quàm infeliciter, & quàm ineptè sanctum virum ad partes tuas & ad sententiam Confessionis intorquere cogites, & quomodo cum Lutheranum facere velles, feceris Papistam, vide ipse Pape: & ab insania vestra discede.

- II. Pergamus. Tantum fide apprehendi remissionem peccatorum & pacem conscientia, est in articulo 20. Confessionis, in vndecima thesi. Eam sententiam dicis in thesi quarta, sexta & septima vicesimi articuli ab Augustino confirmari. At si bonus vir es, Pape, differere vbi? quo folio?

lio? qua linea? An fortassis in istius eiusdē articuli thesi secunda? At Pappē, si illa probatio pappus non est, quid erit pappus? An semel est in sancto viro, sola fide apprehendi remissionem peccatorum? Quid circumspicias Pappē?

Theſis quarta ſexti articuli vnum testimoniū habet. In eo an theſis tua est? quibus verbis? Dic Pappē? Sic in theſi ſeptima vicesimi articuli, vbi quaſo est, ſola Lutheranā fide ſine ſpe & charitate apprehendi remiſſionem peccatorum? cū magis ſit in testimonio ſecundo, debere nos firmitati promiſſionis Dei non fidem tantū, ſed & ſpem & dilectionem permittere? cū idem Auguſtinus in testimonio tertio theſis nonē & articuli vicesimi de qua fide loquatur, palām enūtiat, & eum in Chriſtum credere, qui & ſperat in Chriſtum, & diligit Chriſtum: illum verō non credere in Chriſtum confirmet, qui ſine ſpe & dilectione Chriſtum eſſe credit.

Sic cū fidem ſuam iuſtificantem omnibus locis definiat vir ſanctus, cū expreſſe in testimonio tuo ſecundo in articuli noni theſi 16. exclamet, Fidem ſine operibus ſaluare neminem: Quid in mētem tibi Pappē venit, vt inepta testimonia, quibus magis ſententiam noſtram fulcires, & pro te nihil aliud quā ſempiternam ignominiam referres, apponere ante mundi totius oculos, vir audaciſſimus auderes? Sed iſta Dn. Doctor Hænlinus vberriſimē tractabit: Ego progrediar.

Purgatorium vbi vnquam ſanctus vir prorsus pernegavit Pappē? In quoto testimonio? Adſcripſiſti enim octo. An illa Pappē aduerſantur purgatorio? An quia poſt extremum iudicium, duo tātū ſunt loca, nec tum locus vllus eſt inter æternam pœnam & æternam beatitudinem intermedius, interim purgatorium non erit? an quia mores ibi non corriguntur? an quia hīc non redemptus, illic non admittitur? An Pappē propterea non eſt purgatorium? Fac ſyllogiſmum Pappē: & oſtende

autuſt

D 2

nega-

negari Purgatorium à sancto viro, si vir honestus es. ¹¹¹
 Perlege, Pappè, librum quem ipse tanquam testem
 sententiæ tuæ citas: sed percurre Pappè totum: ne tan-
 quam simia inhære in particula vnius capitis, & in huius
 externo sono. Sic enim inuenies, quomodo contraria
 non sint, esse Purgatorium, & tamen quod hîc non redi-
 mitur, illic etiam non redimi. Lege caput istius eiusdem
 Enchiridij ad Laurētium Pappè, centésimum & nonum:
 nec dic Pappè dissidere à seipso, sanctum virum: confite-
 re magis te vel sic oppressum ignauia, vel tam obtusum,
 vel tam malitiosum veteratorem esse, vt cum ipse san-
 ctus Pater lumen ad meliùs aspiciendam eius de religio-
 ne Christiana sententiam præferret, & scrîpulos qui ob-
 iectari animis vestris possent, prudentia sua statim de via
 tolleret, tamen ne quidem legere vel consideratè per-
 pendere cogites. Similia quare in alijs sancti Augustini
 libris & sermonibus: in libro de octo Dulcitij quæstioni-
 bus, quæst. 2. in libro de cura pro mortuis cap. 18. In sermo.
 32. de verbis Apostoli: in libro de Ciuitate Dei cap. 24. in
 illis ipsis libris, quos tu apponis. Detrahe igitur pappum
 Pappè de oculis: vt aperto lumine contuearis sanctum
 virum: nec putes cōtraria esse quæ tu cæcutiens pro con-
 trarijs habes.

Rursus vbi dubitat sanctus vir de Purgatorio? Lege
 Pappè tria testimonia, quibus vti ad te confutandum vo-
 luisti: & responde quod iam sæpe vobis Lutheranis in
 aures inelatum fuit: An de modo Purgatorij, an de
 ipso Purgatorio dubitet sanctus Pater? Nam quomodo
 vir constans & tantus pater dubitaret? & quid tu Pappè,
 cum ista ascriberes, censuisti? An tantus hostis pudoris es
 tui, vt quid poneres non attēderes? Confirmauit (inquis)
 sanctus Augustinus in Enchiridio ad Laurentium, & in
 libro de octo quæstionibus Dulcitij, & in libro 21. de Ci-
 uitate Dei. At dubitauit idem. Sed dic Pappè vbi? Re-
 spondes, in illis iisdem libris. Ergo Pappè in iisdem libris
 sanctus

sanctus vir & posuit, & dubitatione rursus infirmauit Purgatorium? & in illis libris, quos omnes in retractatione percensuit, sed nec contradictionem animaduertit, nec vel affirmationem vel dubitationem correxit? Quid dicemus de te Pappo? Adhuc dubitauit vir sanctus, cum tanquam articulum fidei argumētis confirmauit Purgatorium? Et an simul in eodem libro & affirmauit & simul dubitauit? an istam iniuriam audeat Pappus exspuare in virum sanctum? O Parallela: & o parallelorū turpitudine. An easdem res Augustinus in vno libro in vno capite & certas & dubias fecit? De te & Lutero id suspicari noli de sancto viro, qui arundo non fuit: laudem inconstantiæ & perpetuæ mutabilitatis, reliquit Lutero, homini per omnium hominū memoriam vanissimo: & reliquit tibi. Ipse vir grauissimus Purgatorium fatetur: nunquam in dubiū vocat: nunquam tollit.

Iterum Missam non esse institutam, vt in ea fieret oblatio pro quotidianis delictis mortalibus & venialibus, proponis in articulo 3. de abusibus thesi tertia. At Pappo vbi ex sancto viro confirmas? Viceris totam sponsonem, si locum vnum ostenderis. Disputas quidem Pappo, extra rem, de sacrificio, & quid sub eo complectatur Pater sanctus, pro libidine tua explicas: vbi verò Missam sacrificium esse neget sanctus Augustinus, nullo indicio, nullo verbo, nulla litera testaris: fateris magis clam in testimoniorum inuolucro, quæ adiunxisti ex epistola 23. ad Bonifacium: ex libro 9. Confessionū cap. 13. ex libro 20. cōtra Faustum cap. 18. & 21: sed id Dominus Doctor Hanlinus vrgebit. Ego primū quæram Pappo, an quæstio negatiua possit affirmatiuè, & non debeat negatiuè probari? Quæram secundò, vbi ex sancto viro probaueris, Missam pro Oblatione non esse institutam ad cōsequendam remissionem peccatorum? Id enim probandum receperas. Contende igitur adhuc neruos omnes Pappo, euigila curis omnibus vt respōdeas. Sed non potes Pap-

pe. Nihil probasti, nisi te magno hiatu factum promissorem nihil soluere. Tamen dic vbi & quomodo ex sancto Augustino ostenderis, quod in thesi significas? An fortassis quia omnia sacrificia ex sancto Augustino percensuisti: & quia Missæ sanctus Pater inter sacrificia nullum locum reliquit, ideo occulta ratiocinatione nõ concludere sed innuere voluisti, Missam, non esse oblationem? eoque ad sacrificandum non institutam esse? At mi Pappæ, bone Pappæ, vbi sanctus Pater Missam à sacrificiorum complexu remouit? Falsum illud est, testantibus infinitis locis, & non negatibus tuis. An enim non ipse septem sancti Patris indicijs Cœnam esse sacrificium, & offerri in ea corpus & sanguinem Christi & immolari ostendisti, Pappæ? An non in sexto testimonio doces, duo fieri in Cœna, oblationem & participationem? & illa esse inter se discriminata? Quomodo igitur declaras Missam apud sanctum Augustinum non esse oblationem? An fortassis oblationem tu pro spirituali & Eucharistico sacrificio intelligis? At non quid tu intelligas, sed quid sanctus Pater significet, disquirimus Pappæ: Quo igitur testimonio probas sanctum Patrem non habuisse Missam pro sacrificio, vel cum Missam sacrificium vocat, loqui de sacrificio Eucharistico? vbi Pappæ? clama vt audiamus. Quid igitur probasti Pappæ? nisi te probasse nihil? & ne quidem probare voluisse? tantum eõ respexisse, vt verbis sancti viri paginas tuas ineptè compleres.

V. Illud verò Pappæ quàm est ridiculum, quòd ad istius tertij abusus articulum quintum & sextum, qui in confessione de vestris factis loquuntur, dicere sanctum virum, testimonium iubes. Vnde enim Pater sanctus scire potuit, priuatas Missas sub initium Lutherani furoris tantum quæstus causa factas: & cum de eo admonerentur sacerdotes, intermissas esse? Dic Pappæ? Cur rem posterioris ætatis, quæ in facto consistit, tametsi vera esset, (est autem falsissima) ex primorum Patrum libris, qui multis

secu-

seculis antecefferunt, confirmare & perspicuam facere constitui? Deinde dic Pappo, quid illa octo testimonia, quæ pappo tuo agglutinasti, de thesi tua probant? Estne in illis aliquid de priuatis Missis, & an est omnino de Missis? an in genere est de quæstu, qui quæritur ex Missis, & officijs omnibus Ecclesiasticis? Et rursus an vult sanctus Augustinus rem sacram, cum ad lucrum confertur, antiquandam & reiiciendam esse? Quid illorum est in testimonijs, & quid in secundo, in quinto, & sexto locis à thesi alienissimis?

Risum teneatis amici. Sanctus vir tribus testimonijs deberi sacerdotibus à populo mercedē docet: reliquos obiurgat clericos, qui curam suam ad opulentiam in rebus sacris conuertūt. Id Pappus noster ad tollendas priuatas Missas accommodat, & tanquam si eò sanctus vir retulisset, & quasi ad rem attineret, sic adscribit magno cumulo: & concludere vult ex angulo baculum, & angulum ex baculo.

Sed tædet me, Pappo, calamitatis tuæ: nec plura examinabo: nec opus est: cum Dominus Doctor Hænlinus, quàm absurdè non applicaueris, sed appinxis sancti Patris testimonia, magno libro patefecerit: & res ipsa, & conscientia ipsa te tua intus redarguat: & pueri videant, extra causam esse omnia, quæ adscripsisti.

Frustra igitur Pappo isto pappo illita parallela tua in publico apparere voluisti: frustra ad talem occupationem laborem impendisti: non enim laborasti quid de promisso tuo præstares: sed quomodo farētū multis verbis proponeres magnum librum: tamen vt nihil aptum, nihil ad rem diceres: & ne quidem res controuersas rectè probares: ad reliqua tanquam alphabetarius puer, quicquid in calamum influeret, ascriberes: nec animo vnquam circumspiceres, aptè an ineptè, cōmodè an absurdè faceres. Quod ipse non negabis Pappo, si sub nouam considerationem subijcies omnia, & si animū spon-

sionis

tionis desperatione perculsum reuocabis ad quietem.

Nec negasti Pappæ, cum librum publicares: & credo quod vir alioquin apertus, cō PARALLELA inscripseris, vt in quinto verbo tituli, Græcis exarato literis, quid intus ipse de te libroque sentiret, nobis foris obnuntiaret: vt certè significantiùs nominare librum non potuisses Pappæ: nec si per Lexicon cētum annis animum circumtulisses oculosque tuos.

Parallela Geometra vocant, quæ æquabiliter à se abiuncta, tametsi per spatium infinitum procurrant, tamen eodem semper distant modo: & in vnum confluunt nunquam. Itaque Pappæ, quia testimonijs tuis & nuper Augusta nata cōfessionis idem accidere prouidebas: vt iuxta se posita, æquè semper distarent, nec vnquam ne quidem per cælum & terram longissimè protracta ad rem vnam testandam concurrerent: idcirco parallela nuncupasti honestissimè, vt simul & conscientia haberet rationem, & doctis viris sensum ipse tuum patefaceres.

Eo animo si abs te, Pappæ, factum non est: mirabimur casu tam concinnam & tam aptam vocem adeò appositè influxisse in titulum, & in primam omnium oculis subiectam paginam: & tum arbitramur voluisse Deum, vt inuitus in vestibulo libri quasi digitis præmonstrares, & quid in istius editione libri tui spectasses, & quid sperandum nobis esset. Verum, vtum erit, Parallela certè sunt testimonia sancti viri, & ineptia confessionis tuæ: & sic parallelorum naturam imitantur, vt infinite quomodo-cunque propagata & aspersa coloribus omnibus, tamen coeant & conspirent nunquam: abiuncta semper & diuersa sint & æquabiliter remota.

Quod nos hîc aliquot locis perspicuè declarauimus: & in Domini Doctoris Hænlini laborem reiecimus reliqua: vt confidamus, futurum omnino neminem, & ne quidem ipsum parallelographum paralogum Pappum, qui non iam perspiciat, parallela esse quæ scripsit, & eum
tum

tum frustra laborasse communiendis articulis minimè dubijs, tum in illis & cæteris nihil appositè fecisse, nihil aptè, nihil commodè: dissecta omnia & inepta, & extra causam esse: & esse vno verbo parallela.

Quamobrem, vt diximus, tametsi de Augustana sola confessione & solo Augustino sponsonem fecisset Pappus: non tamen non liberasset fidem: Parallelographus esset: nec vllum vnquam Pappus pappum inueniret, quo sponsonem sic oblineret, vt præstitisse quod promisit videri posset: quod secundo loco in Pappi parallelis oburgauimus, & meritò reprehensum esse, liquidò sumus planissimeque contestati.

Eodem deinde modo verum esse docebimus, quod CAP. III. obiectum tertio loco fuit, desperationem suam sine dissimulatione in præfatione libri confiteri Pappum, quòd id, nimirum quod de sancto viro in se receperat, præstare nec possit, nec cogitet. Id igitur sub omnium intelligentiam nullo negotio subijciemus, & postea quid inde consequatur, & quomodo secum Pappus pugnet, & iniuriam faciat sancto viro: tum etiam quomodo promissum nullo prorsus modo soluerit, & quia Papista factus nondum est, iusiurandum reliquerit, explicabimus ordine.

Primum verò vt demòstremus, nihil exaggerabimus, Pappæ: erimus tantùm occupati in verbis apponendis tuis. Scribis in præfatione, tibi non esse ignotum, quòd suas opiniones ex eodem Augustino soleant Pontificij defendere, ipsumq; Torrensem ante annos illud viginti tres satis crasse collecto volumine fuisse conatum: & omnino futurum vt ex D. Augustino contraria interdum testimonia proferantur: eòq; iudice Scriptura opus esse, vt sciamus quibus Augustini testimonijs credere, quibus salua ipsius auctoritate fidem abrogare debeamus: nec negare te, Pappæ, quòd talia quædam in Augustino reperiantur quæ Pontificij pro se allegent: nec profuturum Catholicis si alia & contraria proferant eiusdem sancti viri testimonia. Id igitur consideremus Pappæ, & quid Emetinga contra receperis, animis reputemus. Promissi

-nolo

E

sti Eme-

sti Emetingæ, Pappæ, perspicuum te relicturum, in omnibus fuisse Lutheranum sanctum Augustinum: id quæ nisi factu præstares, voluisti, discedens à secta tua, nomen dare Ecclesiæ Catholicæ nostræ. Quæstio igitur tota in eo versatur, an probaueris in omnibus Lutheranum esse sanctum virum: & ne te nimiùm premamus: non an in omnibus dissimilimis Lutheri varietatibus, sed an in Augustiniana confessione probaueris, & omnino an probare volueris. Nec iam parallela tua, funesta parallela, considerabimus: cum præfatione tua conferemus sponsonem: & concludemus pappos esse, quos efflās de temeritate tua, obiecisti mundo, ludicator pessimus. Id igitur Pappæ, cum iureiurando deuinxisses: cum probaturum iurasses, in omnibus Lutheranum esse sanctum Patrem: quomodo iam tot verbis in præfatione toties repetis? esse consentanea multa in sancto viro sectæ Lutheranæ, multa Religioni catholicæ: & eundem sanctum Patrem esse & Lutheranum & Catholicum? Quomodo igitur, Pappæ, seruasti promissum? & quomodo in omnibus Lutheranum fuisse sanctum Augustinum commonstrasti Pappæ? Aut quia id ad probandum suscipere nec potuisti, nec voluisti, quare, vt ipse te per iusiurandum obligaueras, nondum factus es, Pappæ, Papista?

An enim is, Pappæ, Lutheranus est, qui interdum cum Luthero, interdum contra eum sentit? qui de re eadem, & consentaneè cum Luthero, & contrariè scribit? qui simul & Orthodoxus & Catholicus est? Dic Pappæ, an qui talis est, in omnibus est Lutheranus? Meo iudicio certè Lutheranus est, qui omnium opinionum tempestatibus iactatus, idem nunquam sentit. Sic enim Lutherus quotidie fecit, falsitatum omnium affectator: & ipsa mutabilitate mutabilior pestis & turbo religionis.

Sed dic Pappæ, an is etiam tibi Lutheranus est, qui in duas dissimiles de articulis fidei sententiâ vacillat, & tum confirmat, tum euertit Lutheranismum? An vt talem
osten-

ostenderes, Princeps sanctissimus, & Doctor Henlinus, & Magister Zehenderus requirebant? Et an id à te expectari credebas, Pappè?

Aut igitur simpliciter is Lutheranus est, qui in religione in omnibus fluctuat: & vicisti Pappè, non in adiungendo tibi sancto Augustino, sed in definienda secta colluicque tua: Aut certè, tu non modò promissi fidem non seruasti, sed ne quidem vt faceres, animum vnquam attendisti tuum. Promittis enim iam nouum promissum contra promissum vetus, & contra iusiurandum vetus Pappè: hoc te demonstraturum quod nemo voluit: & ne quidẽ tu ipse promissisti Emetingæ, fluctuare sanctum Augustinũ in religione, & tum Lutheranum, tum Pontificium esse: imò verò interdũ neutrum esse, cùm dubitat.

Sed contrà Pappè, receperas Emetingæ, in fidem, in animum, in conscientiam tuam, facturũ te vt videremus quemadmodum Augustinus in omnibus & per omnia fuisset Lutheranus. Id dum isto tempore probaturum te clamitasti, iam ipse in ingressu probationis, non hoc te moliri profiteris, quod te tum facturum iuraueras, sed quasi tum nihil iurasses, ita nunc de nouo, illud tantũ significare vis, quomodo sanctus vir, quem in alijs locis Catholicum & Papistam esse non negas, secum dissideat, & de re eadem, de articulo eodem fidei, simul Luthero & simul Catholicis assentiatur Papista simul, & simul Lutheranus Augustinus.

Existimate, ciues, audaciam hominis. Aut vacillauit in fide Christi sanctus Augustinus, & hoc Pappus præuidebat: Aut semper magna stabilitate docuit idẽ. Si vacillauit, cur Pappus, qui sciebat, clamabat se ex mille quingentis annis ex longissimo illo temporis interuallo, virum vnum propositurum ante cõspectum nostrum, qui in omnibus cum Luthero consentiret? An tanto negotio cõquirendus erat ex infinitis annis, & ex tam immenso temporis curriculo vir vnus, nõ qui Lutheranus esset:

sed qui cum esse videretur, tamen non esset? Et cur Pappus non antedixit, non futurum Lutheranum, quem nominaturus esset: futurum magis inconstantem opinatorem? nisi fortassis is Pappo Lutheranus est, qui quotidie mutat religionem, ut fecit Lutherus.

Si verò constans in religione vir sanctus fuit, cur mentitur Pappus? cur contrarium? cur profeminatorem diuersarum opinionum fingit, fabulator turpissimus? Et si constans fuit sanctus Augustinus, cur istam constantiam sancti viri in profitenda religione Pappus non ostendit, ut debuit? cur intermisit Pappus? cur fidem Pappicam violauit? cur conscientiam Pappicam, quam imprudentia sua vulnerauit, non sanauit iterum? Papista factus ex Pappista, Pappus?

Rursus Pappo, illa: quæ mutuari Pöfificios ad tutandam religionem catholicã ex sancto viro præcognoscebas: aut verè cum testimonijs tuis pugnabant, & elidebãt sectam tuam: aut non pugnabant: pugnare tantum videbantur. Sed, Pappo, si reuera dissidere sanctum virum à seipso, & tum quibusdam locis Lutheranum, tum alijs Papistam esse præsentiebas, quare in omnibus probare volebas, Lutheranum esse sanctum Patrem? quare iurabas? cur non magis, fauere & religioni nostræ & infinite dissidatæ sectæ tuæ sanctum virum, & non in omnibus esse Lutheranum tum præmonebas?

Si verò in omnibus Lutheranæ sectæ constantem approbatorem sciebas esse sanctum virum, quare Pappo, Scripturam ad illius libros iudicem postulas? quare testimonia quædam credere in sancto viro, quædam reijcere vis & non credere Pappo? quare scribis non profuturum nobis, tametsi probemus contrarium? Quare non astrictus esse vis Pappo, ut contraria nostra testimonia confutes, & sanctum virum ex seipso explanes? Quare id solum incumbere tibi putas, ne vsus mala fide sis in apponendis verbis sancti Patris? Dic Pappo, an tantum verba te sine
vicio

vitio adscripturum esse ex sancto Augustino, an contra iurasti probaturū quod in omnibus fuerit Lutheranus? Quid cogitas Pappe?

Deinde, si nostra testimonia, contraria tuis eiusdem sancti viri testimonijs non sunt, quare Pappe iniuriam, qua sanctum Patrem affecimus, non vindicas? cur non reprehendis? cur bonum Patrem, affectatorem sectæ vestræ tecū non concilias? cur istum sectæ tuæ honorē non habes, vt ex tota antiquitate vnus sit, qui constanter vobiscum senserit? & qui interdum discedere à vobis videatur, tamen reuera discedat nunquam? Id igitur Pappe, cur non ostendisti? cur falsitatem nostram non redarguisti? cur opprimi sin. s. Patrem sanctissimū? cuius auctoritate crescere secta plurimum posset? Et cur Pappe non fecisti, vt existimationem tuam bonique viri nomen retineres? ne falsum iurasse, ne iusiurandum neglexisse dici posses, Pappe?

Magnam in te esse, Pappe, inconsiderantiam & fidei contemptionem oportet: si de nobis iniuriam ostendere in accommodandis sancti viri libris, & si fucum quem lectori obijcimus, detrahere de sancto Patre, & reuera totum omnibus locis Lutheranus fuisse, significare potuisti, quod non palam fecisti Pappe: & quod periclitari fidem, & cum fide proiectus maluisti iacere in sordibus periurij? Non enim iurasti Pappe, bona fide te verba quedam sancti Patris citaturum: iurasti te demonstraturum quod in mille quingentis annis vir vnus, sanctus Augustinus Pater in omnibus Lutheranus fuerit: non quod fuerit, non fuerit, rursus fuerit: id enim Lutheranus fortassis est: tamen non fuit ab aduersarijs quesitum, nec à te iuratum. Itaque si eripere nobis Augustinum, si totum ad te transferre potuisti & ad Lutheranam sectam tuam: debuisti certè Pappe vt vir honestus esses: & vt in retinenda fide constantiam ostenderes tuam.

Illud quia intermissum à te fuit Pappe: senties intus

in conscientia tua, rectè à nostris contra vos produci testimonia sancti Patris, & id reuera credidisse sanctum virum quod nos eum credere de libris probamus. Fateris igitur publicè simul & Lutheranum fuisse & Papistam, sanctum Augustinum : nec distinguis primùm Lutheranus, postea Papista, an vicissim fuerit. Itaque simul fateris publicè, non te hoc seruaturum ad quod te iureiurando obstrinxeras, in omnibus Lutheranū fuisse sanctum Patrem : sed probaturum quòd interdū Lutheranus fuerit : cùm non inficeris fuisse locis alijs Papistam. Falsum igitur Emetingæ iurasti Pappæ : & id iam publicè in totius mundi cōspectu ipse testaris : & quia fidem promissi non seruas, nec etiam cum nostra te catholica fide coniungis : fateris rursus publicè Pappæ, nullam te promissi tui partem expleturum : sed contrà, quàm iuraueras, nec probaturum de sancto viro quod apud Deum contestatus promiseras, nec tamen nostram secuturum esse catholicam religionem.

Nihil igitur adhuc, de eo confecisti Pappæ, quod facere promiseras, & vt magis te obstringeres, Deum in animam tuam inuocaueras testem.

Lutheranum proferre vnum, qui totus Lutheranus esset, debuisti ex longinqua antiquitate, ex lōgissimè profusa totius Ecclesiæ atate, ex eo tempore quo ab Apostolis Ecclesia propagata & vsque ad patrum nostrorum memoriā ducta fuit. Non potuisti Pappæ. Nominasti vnum, non Lutheranum, sed magis Papistam : vel profectò incertum & titubantem Lutheranum : de quo Lutheranus an Papista magis esset, ne quidem exquisito acerrimoque iudicio perspici cognoscique posset. A veteri igitur promisso discessisti Pappæ : fidem non seruasti, sed corrupisti & peruertisti : idque te facere per impudentissimam audaciam, nihil dissimulans in publico mundi aspectu scribis, & de iureiurādo libenter te facere discessionem gloriose contestaris. At Pappæ an hoc est honestè agere?

Iudi-

Iudicent omnes Lutherani: ipse, tu Pape, in conscientiam intuens prudentiamque tuam, iudica, considera quid feceris: da Deo gloriam: temeritatē deplora tuam, & nomen tuum da Christo: da fidei catholicæ nostræ: nec permitte, vt nos, cuiusmodi vir sis, & quid feceris, in totum mundum inclamemus.

Ista te Pape si non mouent: considera deinde quid ex ista inconсульта ratione, quam in edendis parallelis in consilium adhibuisti, consequatur: cogita si verum esset quod de sancto Patre scribis, quàm id causam sectamque vestrā non iuaret, perderet magis & euerteret funditus.

Primum eo ipso probas, prorsus nouam esse Lutheri fatuitatem, nec antecessisse in decursu omnium seculorum, quamdiu Ecclesia Christi post Apostolos fuit, hominem vnum qui constanter & perfectè Lutheranus esset. Iustus enim edere nomen vnum, vnus vel Ecclesiæ, vel personæ Lutheranae, quæ ante Lutherum vsque ad Apostolorum ætatem retro vixisset, nominasti timidè & Ecclesiam & personam Augustini: tamen de sola persona probare voluisti. Et dum annum integrum in perspicendo sancto viro posuisses, tandem clamosè fateris, & fateris in mūdi & omnium hominum oculis, ne illum quidem constanter esse Lutheranum. Nullus igitur, Pape, ab annis mille quingentis constans fuit, & Lutheri similis Lutheranus, qui omnes Lutheri inconstantias esset constanter exemplo complexus doctrinaque sua. Noua igitur & prorsus noua, & perfidiosè noua Lutheri doctrina est, Pape.

Atque id vnicum Parallelis, infortunatis parallelis, Pape, tuis debemus: quod deinde tanquam à te concessum, conijciemus in sectam tuam, & in sectæ tuæ seruos, & de sententia tua inclamabimus, post Apostolos nullum esse Scriptorem sanctum, qui in omnibus & semper cum Luthero consentiat: oppressam Ecclesiam quindecim seculorum tenebris, in decimo sexto primùm seculo sus-

lo sustulisse oculos & aspexisse in ceruisia Saxonica, vt Lutherus de se gloriatur, veritate in Christi: tumque primum Spiritum, cum iucundissimum quindecim seculorum somnum edormiuisset, de veterno suscitatum, cum exterritus, quo loco esset, nesciret, influxisse in libidinosum, & monasticæ disciplinæ hostem & virtutū omnium inimicum & lasciuiarum affectatorem Lutherum.

Hæc igitur Pappæ tuae sunt & erunt deinde *χρήσιμα* nostra: neque tu negabis: nec negabunt alij si non Papistæ, sed Pappistæ esse volunt. Accipimus tanquam Lutheranum oraculum ex Pappico tripode enuntiatum.

Secundò scis Pappæ, quid Emetingæ ante discessionem tuam promitteres: cum monerem per Deum, ne quid in librum referres, quod non constanter tradi à D. Augustino intus in conscientia sentiret. Id quia per dexteram tuam tanquam nouo iuramento firmasti Pappæ, cur in parallelis, môstrosis parallelis, illa perfidiosè proposuisti, quæ à sancto Patre non constanter per totum vitæ decursum & in omnibus libris tradita, vt tu publicè scribere non erubescis, sed ab ipso rursum sancto viro damnata & refutata sunt? & quorū contraria in sancto Patre testimonia reperiri minimè dubitas? An illa est constans sancti viri sententia, quæ sic relicta in libris ipsius fuit, vt Scripturà iudice, sicut tu loqueris, opus sit, quæ nos doceat, quando credere, quando non credere debeamus sancto viro? An fidem seruasti Pappæ? An constantem ex libris sancti viri eruisti sententiam? An ex omnibus libris? An conferens librū cum libro? Hæc enim sponderas: & vtar ipse testimonio tuo: permittam etiam vt pappum obducas, si potes.

Tertiò, si vir sanctus est sanctus Augustinus, vt in nuerre ascriptione literæ D. ad nomen illius videris: sanctus igitur is est, qui certam religionem & certam comprehensionem de religione Christiana non habet: qui simul & sola fide, & non sola fide iustificari hominem: qui si-
mul &

mul & Purgatorium esse & non esse: qui simul Missam oblationem pro viuis & mortuis esse & non esse: qui simul inuocandos Sanctos & non inuocandos: qui simul operibus nos iustificari & non iustificari: qui simul Lutheranam sententiam Diaboli commentum esse & non esse credit.

Sanctus igitur is est qui ipse Missam idololatricam Papisticam omnibus partibus confirmat, & ipse sacrum Papisticum vsque ad extremam ætatem facit, & sanctos inuocat, & inuocandos in auxilium docet, & pro mortuis non tanquam optionem, sed ad subleuandas eorum animas, & ad imminuendum cruciatum orari & sacrificari iubet, & ipse orat & sacrificat.

Sanctus igitur is est qui simul & Idololatra est, & Lutheranus simul, & qui vt olim infusi in Samariam noui ex Assyria coloni assolebant, simul Deos sibi fabricat, & nihilominus colit verum Deum, & simul Deo & Dijs seruit, & timeret quidem Dominum, sed tamen seruit Idolis, vt est 4. Reg. 17.

Sancti igitur Samaritani fuerunt in quorum ciuitates Apostoli à Christo ingredi primùm non sinebantur: & quos ipse Christus ab ouibus domus Israël abiungit & alienigenas vocat, & quorum Iudæi consuetudinem & conuictum abominabantur.

Sanctitas illa Pappi fortassis est: Christi certè non est: qui in vtranque partem claudicantes à semitis suis, obiurgat, & alienos & adulterinos filios & mēdaces nominat, & à Spiritu sancto euomendos esse dicit: & Idololatras ab aditu cælestis regni secludit.

An fortassis Pappi, Idololatria in sancto Augustino Idololatria non fuit? vel Idololatria sanctis viris non nocet? & cum veritate puroque Dei cultu consistit? An putas Pappi ab vno homine posse simul & Deum purè coli & haberi alienos Deos? Sed fortassis Pappi, illa Idololatria inter moriēdum sancto viro defluxerunt? Die

Primū

F

verò

verò quando Pappæ fluxionem istam contigisse iudices? An cum in lecto cum extremo morbo haberet negotiũ, & quotidie psalmos Dauidicos pœnitẽtiales, auersus ab hominum conspectu, legeret, & lectum lacrymis compleret? At Pappæ si tum factum est, si vsque ad extremum spiritum se correxit, cur Possidonius, qui ægotati & morienti affuit semper, nullo verbo meminit? cum Possidonius testetur proximo ante obitum die recensuisse libros suos omnes virum sanctum, & integro auditu atque adspectu in oculis amicorum placidissimè mortuum: Tum verò cur neminem de errore commonuit? aut si fecit, cur Possidonius non notauit? cur nec à Possidonio nec à reliquis Episcopis, in quorũ oculis & auribus vixit & mortuus est, in Ecclesia post obitum sancti viri fuit emendatum, quod corrigi vir sanctus moriens voluit?

An fortassis non citius in viam à Spiritu sancto reuocatus fuit, quàm cum sensuum & loquendi vsu non habens, efflaret animam? At Pappæ quantum hoc & quàm absurdum est figmentum? quàm inanis Pappus? Et an non pudet te & socios tuos, tam deformis inanissimeque conficti mendacij? Quis enim vobis morientium hominum extremam sententiam quam nullo indicio patefecerunt, inspirauit Pappæ? dic quis spiritus? quis Dæmon? quæ mors? quod somnium? Et cur de morientibus sine testimonio creditis, quod non vultis de viuis? de loquentibus? in ista multitudine & perspicuitate librorũ? Possum & hinc & in toto libro tuo meritò exclamare:

Mente cares, si res agitur tibi seria, Pappæ:

Fronte cares, si nos ludere, Pappæ, cupis.

Tamen repetes Pappæ, non id tibi videri quod adscripsi: simul & Idololatram fuisse & Catholicum Augustinũ: sed vno tempore purè de religione sensisse, alio corruptum ab Antichristi potentia interiecisse istius ætatis stipulas. Sed mentitur Pappæ, quisquis dicit: nec ad te excusandum pertinet.

Primum

Primùm enim quando libros omnes scripserit, quando correxerit, scimus: & ipse vir sanctus de se patefecit, quando libros istos, quorum tu plerùmque testimonia apponis, retulerit in publicum. In illis nunquam nec Purgatorium, nec fidem cum charitate & spe iustificantem, nec sacrificium Missæ, nec Sanctorum inuocationem, nec cælibatum sacerdotum, nec rem inter nos controuersam vllam in alium sensum, quàm prius à se factum esset, explicauit: nec fecit, cum pridie antequàm è vita discederet, libros omnes de nouo recenseret: nec omnino significationem vllam istius instituti vsque ad extremum vitæ spiritum dedit. Nunquam igitur sanctus vir, ea de quibus nos controuersamur, aliter vel credidit, vel intellexit, quàm in primis libris proposuit: nūquam vno tempore sensit, quod alio nō sensit. Nugæ sunt & deformitates Lutheranorum, natae in vertigine Lutheri, & fatuitate discipulorum nutritæ. Edicant, si possunt, in quo libro, quæ inter nos posita in disquisitione sunt, mutauerit sanctus vir? An in primis? medijs? vltimis? An in morbo extremo? An in auribus amicorum? An in ipsa mortis occupatione, cum anima laxata de corpore in via ad cælum esset? O Lutheranam fabulam.

Deinde tametsi quãdo se vir sanctus correxisset, monstrari posset: tamen Pape in rem tuam non conueniret. Tu enim non ex diuersis, sed iisdem libris contraria de sancto viro nominas, quæ & pro Purgatorio & cõtra Purgatoriũ scripserit: & in cæteris cõtrouersijs vteris illis ipsis libris, in quibus meministi inscripta nostra cõtra vos esse testimonia. Quia verò in vno & eodẽ libro sine dubio se non correxit, simul igitur in vnus libri scriptione, secundum te, & Idololatra fuit sanctus vir & Christianus: & quia nunquam sententiã retractauit, mortuus est in Idololatria: & in Idololatria in cælũ profectus est, Pater ille quem Lutherus purissimum, & tu sanctũ rectè nominas.

Nec enim arbitrorte existimare, quòd errorem ipse

suum non animaduernerit, & quid idololatrium esset, non perspexerit. In pappum diffluet Pappus, quicquid dicet. Non erat tam hebes sanctus vir, ut quid Idololatria esset non teneret. Istam asininam hebetudinem relinque Luthero tuo, nec affinge viris sanctis, Pappus: nec si facies, consequeris quod speras. Idololatria enim siue studiosè siue imprudenter commissa, cultorem semper suum in ardens igne & sulfure stagnum & in morrem secundam proijciat: nec saluari potest sanctus vir, nec sanctus vir fuit Augustinus, si idololatra fuit.

Tertiò si in diuersis libris diuersa scripsit sanctus Pater Augustinus: quia quando singulos libros mandauerit literis, ex ipso sancto Augustino constat, edisserat Pappus an adolescens, an vir, an senex contra Ecclesiam nostram senserit. Sed quicquid Pappus responderis, conuincam & iuuenem & virum & senem in primis, medijs & extremis libris, credidisse sanctum virum omnia, quæ contra vos credimus. Nisi fortassis, Pappus, dicere audaciæ tuæ collibeat, primùm quædam arrisisse sancto viro: deinde cum iudiciũ corroborasset, rursus displicuisse: tandem iterum placuisse seni: vel ut Lutherus veterator fecit, sic fecisse sanctum virum, ut sententiæ hodie poneret: cras tolleret: iterum laudaret: rursus damnaret. De eo igitur te, Pappus, liberè sinemus eloqui quid iudices: nec sollicitus eris de responso. Tamen iam aliquid præstitisses Pappus, si quo tempore sanctus Pater fidem nostram sustulisset, & an in ea sententia deinde vsque ad discessum è vita perstitisset, significasses, & an primùm contra nos, deinde pro nobis stetit Pater sanctus: Item an vestra contraria priora & præstabiliora sint nostris contrarijs: & quæ omnino sententia fuisset morientis sancti viri. Sed quid faceres, miser Pappus, qui non ex diuersis, sed iisdem libris sanctum Patrem tanquam inconstantem, & eorum quæ ipse scriberet, nec memorem, nec intelligentem virum, audes, degener filius patrem, vir vanus hominem

nem

nem grauissimum, hæreticus principem Ecclesiæ, cuius laus constantiæ, per mille ducentos annos in Ecclesia, & in omnium bonorum animis floruit, consputare maledicentia tua & insimulare, quòd rem vnã in vnus libri, & vnus penè capitis contextu, & tanquam in vna spiratione asseueranter confirmauerit, & rursus vel dubiam fecerit, vel irritam.

Sed pappi tui sunt, Pappe, inanes pappi, & impudentissima falsitas est Pappe, quam in sanctum Patrem inflectis: contraria nunquam scripsit: nunquam se correxit: nihil vnquam mutauit in illis de quibus nos dimicamus: nullam contrariam vocem emisit: dissimilimus est mutabilissimi Lutheri constantissimus Augustinus. Dic vnũ Pappe, in quo secum pugnet vir sanctus: contende neruos omnes tuos: ede specimen nobis industriæ tuæ: eloquere: quid cunctaris Pappe? Scripsit multa sanctus Pater: quæ in speciem externam illis, qui vel imbecillitate ingenij, vel corruptione iudicij, vel malitia totũ textum legere, & librum cum libro conferre non possunt, discrepare primo conspectu videntur: vt illud tuum fuit, concupiscentiam peccatum esse & non esse: Tamen cum introspexisti sancti Patris libros, negasti ipse subesse contrarietatem: affirmasti in sancto viro, & in eius textu solui statim dubitationem, & fieri, vt quæ dissidere existimabantur, reuera non pugnent.

Sic in vniuersum nihil est in sancto viro, in Patre sancto, quod non cũ omnibus Patris sancti libris consentiat. Cadam tota causa, si ostenderis de nostris controuersijs sic traditam sententiam vnã in sancto Patre, vt reuera cum alijs testimonijs pugnet. Viceris Pappe, si vno exemplo planum feceris; sed Pappe, non illa disiuncta vel contraria sunt, quæ tu, & quæ cæteri plebeij & inconsiderati sancti Patris lectores ex medio orationis curriculo decerpta, & tãquam auulsa de complexu sermonis, non rationis momētis, sed libidine vestra & externo verborum

sono perpenditis. Vestra illa sunt, non sancti viri pugne, profecta ex hebetudine malitiaque vestra. Consentaneè de sacrificio Missa, de Purgatorio, de non sola fide iustificante, de Sanctorum inuocatione, de vita monastica, de cælibatu, de virginitate, & de alijs nostris docuit vir sanctus omnia: contrariè nihil: & sic semper sententię fuit nostræ, vt aliquid vnquam ne quidem in mētem contravenire sibi pateretur. Nec suam, sed totius Ecclesiæ sententiam de qua dubitare nō potuit, retulit in libros: nec vel discedere, vel dubitare de eo voluit, quod Ecclesia catholica consentienter tradidit, acceptum à maioribus & ad se ætatemque suam propagatum. Iniuriam igitur facis sanctissimo Patri, & tantam iniuriam, vt sola satis ad ostendendum esset, & ad iugulandam falsitatem tenebri-cosi erroris vestri. Iniuriam Ecclesiæ facis, in qua sanctus Pater, se, pascus eius lacte, quam diu vixit, sustinuit. Sed hæret in te & in mōstroso patre tuo Luthero inconstantiæ macula: non conuenit in virum sanctum. Sanctus, constans & consentiens secum Papista fuit Augustinus: Lutheranus nunquam fuit: nec priorem nec posteriorem sententiam contra nos mutauit. Pergamus Pappæ.

Quarto, Pappæ, clamas apertè in præfatione, & Emingæ propositum esse fingis: nouum esse totum nostræ doctrinæ genus: sic vt ex Pontificijs scriptoribus, quando in Ecclesiam importari cœperit, liquidò constet, & ignota fuisse purioribus Ecclesię noui Testamenti seculis, quę contra vos disceptamus, merita operum, confessionem auricularem, satisfactionem impositam à Sacerdote, sacrificium propitiatorium Missa, Purgatorium, ordines Monasticos, Sacramentorum numerum, primatum Romani Papæ, & sexcenta alia.

Id igitur quanquam propemodum alienum ab hoc loco & coniunctum cum mendacijs tuis, tamen Pappæ, ad inconstantiam tuam magis perspiciendam & ad coarguendum ex sancto viro mendacium statim prosequemur.

Et pri-

Et primùm Pappe percontari ex te libet, verũ esse putas an falsum quod scribis. Si enim falsum esse cognoscis, cur Pappe tãto clamore? cur tot verbis inculcas mendacium? & mēdaciũ, cuius vanitatem ipse perspexisti?

Sin autem pro vero intus in animo, & in credulitate tua habes, Pappe, cur contra conscientiam, contra fidem, contra sensum tuum, Pappe, decem vix interpositis lineis fateris apertè, esse in sancto Viro multa Confessione & Lutheranismò contraria: & consentanea Papistis?

Aut hìc, aut illic falsum publicè dicis Pappe. Si noua Doctrina nostra est, quomodo defensa fuit à sancto Augustino? qui vixit ante annos mille ducentos? Si enim contraria Augustanę confessioni docuit, & patrocinatedus causę Doctrinęque nostrę S. Pater fuit, cur fingis Pappe noua esse quę docemus? An nouum est quod ante annos mille ducentos publicè traditum à sanctis Patribus & susceptum fide Ecclesię fuit?

Rursus cur nostra fingis ignota esse purioribus Ecclesię seculis? An purius S. Augustini seculum, & an purus Doctor sanctus Augustinus non fuit? Atqui si negabis, retundet impudentiam tuam liber Concordiæ, qui purum Doctorem nominat: refutabit te sancti nomen, quod ex calamo tuo ad istius viri appellationem in præfatione temere fortassis & incōsideratè, tamen septies affluxit.

Sed iterum Pappe, si purus sanctus Augustinus non fuit, significa, quęso, Pappe quis fuerit purior? & an possit vllus per mille quingētorum annorum intercapedinem esse purus, si purus ille non fuit? Et deinde responde si sunt alij Patres puriores, & secula puriora, cur tu toties vellicatus, cùm purum Doctorem & purum seculum nominare deberes, nullum alium Doctorem quàm sanctum Augustinum, & nullum quàm illius seculum, proposuisti, post tot tamque studiosè quęstas tergiuersationes? Cur Pappe quāquam quarto die Iunij ante meridiem, &

EST

per

per omnia consentiret, deliberandi spatium peteres, & postmodum ad conuentum paratiorem venturum sponderes, tamen quinto toto Iunij die, ante & post prandium sic os claufisti, vt nullum responsum ad id præstandum, quod pridie receperas, extorqueri tibi patereris? Et tandem sexto die post bene longam considerationem ex omnibus delegisti, tum personam, tum vniuersum seculum sancti Augustini? Si purus, Pape, Augustinus non est, cur cum purus nominandus erat, nominasti sanctum Augustinum Patrem? cur non alium puriorem Pape? Si purus non erat sanctus Pater, cur pro puro & pro Lutherano, post bidui meditationem, postquam ex fratribus tuis consilium ceperas, postquam omnes latebras excusseras prudentiæ tuæ, nūcupasti sanctum Augustinum, & sancti Augustini totam ætatem? cur non aliam ætatem? cur non alium Patrem? Dic Pape: & nomina adhuc alium. Sed tum quid Luthero antesignano respōdebis erroris vestri, qui ad sanctum virum primas semper puritatis præ reliquis detulit? Si verò purus Pater sanctus Augustinus, & purissimus omnium fuit, cur nostram doctrinam, inscriptam in sancto Augustino mentiris ignotam esse purioribus Ecclesiæ Christianæ seculis?

An fortassis nullum purum post Apostolos seculum fuit? eoque tu secula non simpliciter pura, sed tantum puriora nominas? quasi non omnino ab errore libera: tamen magis pura quam reliqua extrema. Adhuc igitur, Pape, verum est, cum Apostolis è mundo sublatam puritatem, non prius in conspectum hominum reuertisse, quam cum Lutherus Spiritum sanctum obbiberet in ceruicia Saxonica? Nulla igitur omnino Ecclesia publica pura fuit ab annis mille quingentis mortuo sancto Ioanne Euangelista, qui post omnes Apostolos postremus discessit è mundo? Et eousque mundare Ecclesiam Spiritus sanctus non potuit, donec tandem Lutherus post decem vel duodecim annorum vertigines, circumuolutus per
omnes

omnes opinionum dissimilitudines, semel vno aspectu absterfam ab omnibus tenebris religionem in clarissima luce reponeret? O Pappicam religionem: nullam fuisse per secula longissima quindecim, puram Ecclesiam: non sanctorum Martyrum, qui vitam omnes in pura Christi fide profuderunt: nō sanctorum Patrum: nullam prorsus. Increpet te Deus, Pappe, si ista serio dices.

Tamen impura omnia secula fuerint: In idem igitur restota recidit, & rursus inter illa impura, vel erat aliquod purius sancti Augustini seculo: vel nullū erat purius. Aut igitur omnia rursus æquabiliter impura: aut vnum purius altero. Si purius vllum erat Pappe, cur, vt diximus, ex impuriore arripuisti Scriptorem impuriorem? si illud erat purissimum, in quo sanctus Pater vixit, quomodo ignotum fuit purioribus seculis, & quomodo nouum est doctrinæ nostræ corpus, quod non negas creditum esse in isto puriori seculo, & ab isto puriori Patre?

Iterum, Pappe, si purior sanctus Pater fuit, & purior illius ætas & Ecclesia: quomodo concedis fuisse Papistam sanctum virum, & Ecclesiam illius Papisticam? quomodo ille purior est, nos impuriore sumus? qui æquè Sanctorum inuocationem, sacrificium Missæ, Purgatorium, operum iustificationem, ieiunium, cælibatum sacerdotum, virginittatis præ coniugio præstantiam, & sexcenta alia simul credimus? qui eandem & prorsus eandem de articulis omnibus fidei intelligētiā animo comprehendimus & confessionem ore testamur? Verte te, Pappe, & inflecte in rot gyros, in quot mutabilitates Lutherus primo doctrinæ suæ decennio Euangelium quintum suum intorsit, tamen non euades. Ipse tibi iugulum incidēs, & tuo testimonio probabis, nouam religionem nostram non esse: nec ignotam purioribus seculis.

Præterea Pappe, quia paucis interiectis lineis testaris ipse, in conformi & publico omnium temporum consensu tanquam in pulchra Helena exultare gloriose im-

G

mode-

moderateque iactare nostros: cur homo inuerecundus, & immemor rerum omnium, nouitatem nobis doctrinae paulò antè tam leuiter exprobras? SI OMNIUM TEMPORVM requirimus cõformem & publicum consensum: dic omnis ruboris oblite Pape, quomodo nouum est genus doctrinae nostrae? Et si nouum est, cur contra vestram nouitatem nos tantopere pro Ecclesiae antiquitate pugnare scribis Pape? Cur teipsum refutas? An omnium temporum publicus & conformis consensus noua & nuper nata, & Lutheranismi similis est doctrina, Pape?

Adhac Pape cur fingis origines eorum, pro quibus contra vos pugnamus, posse ex ipsis Pontificijs Scriptoribus ostendi? cur fingis Pape contra teipsum? Isti enim Pontificij Scriptores vel antecesserunt, vel secuti aetatem sancti viri sunt, vel cum eo vixerunt: aut fortassis ipse sanctus Pater scriptor Pontificius fuit. Si ante Augustinum demonstrari initium doctrinae nostrae potest, cur nouam esse calumniaris Pape? & quomodo nõ erit antiquissima? Si post sanctum virum in lucem Ecclesiae illa eruperunt, quae vos auersamini, & à nobis traduntur, quo pudore Pape, in ipso S. Patre exstare contraria vestrae & similia nostrae fidei testimonia scribis? Si post Augustinum nata religio nostra fuit, quomodo Pape, quod post Augustinum excogitatum fuit, in S. viri libris est? posterius in priore? & quomodo fuit antequam nasceretur?

Sed si sub memoriam S. Patris Augustini credebatur in Ecclesia, quod nos credimus, quomodo rursus nouum erit doctrinae nostrae totum genus? Et si Pontificius scriptor Augustinus fuit, cur haberi pro Lutherano, Pape, Emetingẽ in auribus sanctissimi Principis sub solenni iurando, contestatus Deum voluisti? An parum tibi erat despiciatui habere Deum & Mundum?

Fortassis Pape negabis, esse in sancti viri relictis libris inscriptam Doctrinam Fidemque nostram. Atqui Pape in simula teipsum mēdacij, si negabis. Scribis enim
 sine

sine dissimulatione, futurum ut ex D. Augustino contraria interdum testimonia proferantur. Sciebas igitur proferri posse: & Pontificios consueuisse pro se talia quædam allegare, & Doctorem Henlinum alia contraria producturū eiusdem D. Augustini testimonia. De eo iam antea differuimus. Tamen addamus aliquid. Aut igitur primū Pappæ, de omnibus, quæ inter nos controuersa plenissimaque diffensionis sunt: aut tātūm de quibusdam concedis sentire nobiscum sanctum Patrem. Atqui Pappæ quī potes de quibusdam, & non de omnibus? cū nos de meritis Operum, de Cōfessione auriculari, Satisfactione, septem Sacramentis, Purgatorio, Missa, ordine Monastico, primatu Papæ, & sexcentis alijs semper testimonia apponamus, ex sancto viro, & de re nulla primaria vobiscū controuersetur, quam non stabilire S. Patris testimonijs, & sic docere cogitemus, ut si à nobis S. Pater dissentiret, si id quod docemus vna voce sua damnabit, continuò in iure simus futuri vestro. Ego Pappæ solus tecū si iubes coram Senatu totaque ciuium tuorum multitudine vel etiam scriptis sic agam: ut si in articulis fidei, si in illis quæ tu adscripsisti, si in partibus essentialibus fidei, de sancti Augustini libris sine sancti Patris iniuria, & sine vitio verbum vnum recitabis, quod me sententiamque meam confodiat, statim corde & ore sim sententiam sectamque tuam secuturus: quod ne dubites iurabo: & quod iuro, præstabo factò: non deficiam à iureiurando ut tu iam fecisti.

Non igitur in quibusdam permittere Pappæ sanctum virum nobis debes: debes in omnibus fidei partibus, quæ temeritate vestra inter Catholicos & hæreticos controuersa facta sunt: & cōfiteri debes Pappæ, in religione nostra nouum nihil esse: essentialia omnia & controuersa omnia & sub Augustino, & ante Augustinum planè isto modo sicut nos credimus, floruisse semper in fide catholica totius Ecclesiæ, & te turpissimè falsum dixisse contra perspicuitatem veritatis, contra centuriatores tuos, con-

trate ipsum: cum nouū doctrinæ nostræ corpus esse scriberes: & tamen simul in Augustino velles consignatum in libris, & ad nostram memoriā relictum esse quod credimus. Nisi fortasse nouum vos Lutherani nominatis, quod vobis ignotum & à sensu vestro remotum est: sic verò & Christus saluator, & tota veritas, & Scripturæ intelligentia, & perpetuitas Ecclesiæ & regnum cælorum noua vobis erunt: Eorum enim nihil intelligitis, imposito super cor vestrum, texto ex malitia & temeritate, tegumento crassissimo.

Verum satis fusè & factum tuum, & facti consecraria, & turpitudinem tuam accusauimus: & innocentiam defendimus sancti viri, & repulimus deformem iniuriam, quam tu in illius sanctimoniam infigere, & per eius latus totam Ecclesiam Christi ipsumque S. Spiritum confodere cupiebas.

Reuocemus igitur nos ad pactum tuum, & delibermus quid edendis parallelis effeceris. Probare Emetingē constitueras, Lutheranum in omnibus fuisse S. Patrem, & eò ad magis stringendam fidem iusiurandum iuraueras sanctissimum. Cum omnes in promisso, quod Deo teste religiosè feceras, constantiam expectarent, ipse Pape de conseruatione iusiurandi desperans, tanquam si apertè violaturum te fidem, ad quam deuinctus eras, diceres, in primo libri ingressu, & in præfatione vociferaris, declaraturum te non quòd in omnibus: sed tantum quòd interdum, & quibusdam in locis Lutheranus & in ceteris Papista sanctus Vir fuisset, id est, vt interpretari debemus, non seruaturum te quod seruaturum dixeras. Id quàm tibi nominiq̃ tuo honorificum sit, perpende Pape.

Nec tamen probare de toto Lutheranismò conaris: vis tantum de Augustana confessione: & tertio vt te adhuc magis commacules, mentiris Pape: Nec enim propter acerbitatē causæ possum dicere modestius, & ignoscere

scere debes Pappè: tamen falsum dicis, & dicis cum atrocissima iniuria sanctissimi viri, contra sensum & contra conscientiam tuam, scire te, quòd in S. Viro, ijs quæ proposuisti, etiam in vno atque eodem libro multa sint contraria: nec tamen discriminaſti de quibus contrarijs intelligeres: an quæ verè essent: an quæ esse tibi viderètur.

Id igitur & tu Pappè considera, & reputent alij secum Lutheranæ Reip. ciues, quid feceris: quomodo cum Lutheranum in omnibus fuisse S. Patrem monstrandum esset: ipse te facere posse neges: & neges publicè: probes magis, non semper, nec constanter, nec omnibus libris fuisse Lutheranum S. Augustinum: nec tamen adscribis quod debuisses, quæ ætate Lutheranus: extrema an prima, an mediâ fuerit, & in qua sententia oppetiuerit sanctissimus Pater mortem. Itaque Pappè, triumphū istum consecutus es, vt nemo sit, qui non intelligat te fidem tuam iuramento constrictam non modò non seruasse, sed ne cogitasse quidem vnquam vt seruares, & eousque processisse, vt magno cum dedecore & admodū inuerecundè, tanquam si ad gloriam tuam attineret, publicè sis inconstantiam illam confessus: tamen vt interim, quod alterum iurisiurandi tui membrum erat, ad nos Papistas Catholicamque fidem non transires, id est, vt prorsus nihil eorum, quæ iurasses, seruares, & non seruaturum diceres: quod malui tuo & tuorum iudicio ad considerandum relinquere, quàm exaggerare verbis: cum & vicem tuam vehementer doleam, & si ex Lutherana te incuria & hebetudine ad sanandas aliquando labeſ conscientia suscitabis, sperem futurū, vt Catholicus factus miseriam ipse tuam lugeas & obiurges. Quod nisi considerem, quid me facturum putas Pappè? postquam spem omnem de seruandis quoquo modo pactis abijciēs, idque publicè professus, tamen ad fidem nostrā non accedis: & religionem iurisiurandi non respectas: laboras magis, vt peccatum accumules: & sanctissimum Patrem inconstantem opi-

natores & idololatram S. virum fuisse: tum simul Lutheranam esse nouam prorsus Ecclesiam, dissimilem omnibus antecessis Ecclesijs: & continuo te refutans, doctrinam nostram & antiquam & nouam esse confirmas.

Id igitur de parallelis tuis, infinite abiunctis parallelis, tertio loco demonstraui clarissime.

CAP. III.

In quarto capite quod in parallelis reprehendimus, quoties Pape verberandus flagellis esses? quod historiam Emetingani colloquij contra protocolli fidem, contra eorum testationem qui interfuerunt, contra conscientiam tuam a pertis falsitatibus aspersisti, & res quæ vel nunquam oculis vel auribus susceptæ sunt, tanquam si reuera accidissent, sic commemorasti.

Sed Pape non omnes hinc excutiemus falsitates tuas: Agemus solum de historicis quæ ad rem gestam in colloquio pertinent. Theologicas & dialecticas reijciemus in vltimum caput & in calcem libri.

I. Falsitas historica Pape.

Principio, Pape, falsum est, à viris Catholicis aduersarijs tuis requisitum fuisse vt Doctorem vnum consentientem cum Augustanæ Confessionis articulis proferres. Id Pape si de protocollo probabis, magnum te virum esse sinemus. Congruentem cum Luthero & cum Lutheranismò vniuerso & omnibus huius varietatibus Princeps sanctiss. iussit, & petierunt ceteri vt retro ex tota vetustate, & ex longissima omnium post Apostolos seculorum memoria nominares virum vnum vel Ecclesiam vnam. Tu verò vt fucum lectori obijcias: tanquam si in inuolucro Augustanæ confessionis totus inclusus Lutheranismus esset, sic inter res diuersas, & inter totum & partem non distinguis, & affirmas accidisse, quod reuera non accidit.

De Christi & S. Pauli testimonijs & loco Egesippi, & fundamēto perpetuo relicto in literis sacris obijciemus hinc nihil: differemus in caput quintum. tantum quod monere voluimus, in protocollo sic non esse, nec tam copiose inscripta, vt tu narras. Nam scripturæ quidem breuis-

breuiffimam protocollum mentionem facit. De loco verò Egesippi obiter innuit, fuisse nominatum à te Eusebium, qui Apostolorum ætate tradat puram fuisse Ecclesiam, repressis adhuc hæreticis: deinde hæreses magis atque magis vsque ad Antichristi partum sustulisse caput. Sed vberiore istam amplificationem iactationi tuæ populari vel obliuioni assignabimus: & in extremo capite, quanti momenti sit, persequemur.

Secundò falsissimū est Pappæ, & falso falsius, & egregium contra veritatem ductum parallelum: præmonuisse te vnquam, si dirigenda Catholica fides ad acerrimam esset antiquitatis normam, actum iri pessimè nobiscum. Esse enim nostra omnia & quidem ea, quæ Lutherani auersantur, ita noua, vt initia ostendi ex ipsis Pontificijs scriptoribus, quando nasci cæperint, & simul confutari ex sacris literis possint. Nouum esse totum doctrinæ Catholice nostræ genus, scripturæ & veterum seculorum Patribus purioribus ignotum: vt merita Operum sunt, & Confessio auricularis, & Satisfactio imposta à Sacerdote, & propitiatorium Missæ sacrificium, & Sacramenta quinque præter Baptismum & Cœnam, item Purgatorium, & Monasticus ordo, & primatus Papæ, & sexcenta alia.

II. Falsitas
historica &
Theologica
Pappi, mater
sexcentarum
falsitatum.

Hic Pappæ, quot verba posuisti, tot scripsisti falsitates: nec semel tantum sed bis & duobus modis sunt falsa omnia: primū Theologicè & per se: deinde quia in colloquio publicè obiecta fuisse fingis, cum de ijs in protocollo, in quo notati sermones tui sunt, verbum exstet prorsus nullum.

Dic igitur Pappæ quando dixeris? quo die? qua hora? clam an publicè: senseris an dixeris? secundum quietem an vigilans? Et tametsi, Pappæ, vel intus vel foris vel animo comprehendisses vel esses verbis elocutus, quod non factum est: tamen Pappæ, essent impudentissima sexcenta Lutherana mendacia. Nostra omnia, de quibus vobiscum litigamus, antiquissima sunt: & tantò veriora quò antiquiora vestris, & ab Apostolis vno perpetuo itinere per ætates omnes progressa ad memoriam nostram, &

confi-

consignata in literis sacris, in scriptis SS. Patrum, in sanguine Martyrū, in perpetua possessione Ecclesiæ, in pulcherrima omnium temporum consensione: ut tu ipse contra te Pape concedis, & antiquitatis studium in nobis reprehendis. Sed illud vberimè refutatum in capite iam tertio fuit: nec plus hîc adscribam, quàm primum apertè falsum esse mendacium, tametsi Emetingæ dixisses: secundò falsum esse, quòd memoriam istius mendacij Emetingæ attigeris verbo vno. Duplex est falsitas Pape: & quia nouas sexcentas doctrinas apud nos esse scribis, amplificas ipse falsitates in bis sexcētas falsitates alias.

III. Falsitas
historica
Pappi.

Tertiò falsum est, nō habuisse aduersarios quod contra te proponerent. Miramur Pape, an reliquum vllum sensum & pudorem vllum habeas. An nihil habuit Princeps sanctissimus, cū vel os tuum sic constringeret, ut sæpe obmutesceres, vel in tam absurdo te ex ipso Luthe-ro, ex concessis tuis contruderet angiportus: ut ipse quid commodè diceret, & quomodo disputationem sustineret, non reperires, & de vno absurdo in aliud prolapsus, tandem te ipsum miserrimè circumplicares, primumque deliberandi spatium in alterum diem: deinde in tertium mensem peteres. De Domino Zehendero nihil dicam, qui vix mensis vnus Neophytus, & adhuc Catechumenus Catholicus, senilem tuam triginta annorum Lutheranam absurdam literaturam in fumum disecit, & quid Deus pro populo suo possit, quasi nouus Dauid contra immanem Goliath Philistæum, exēplo suo comprobauit: cū tu alioquin circūfluens verbis, in omnes te partes circumuolueres, & iam Ecclesiam permitteres regi à Spiritu sancto: iam non regi: postea eundem hominem simul à Spiritu sancto in quibusdam regi: in alijs non regi: & regi quidem in illis, in quibus rectè sentit: non regi in alijs in quibus errat. Deinde Ecclesiam errare in partibus, & quia partes errant, errare totam. Præterea Ecclesiam errare & non errare, sed tantum obscuriùs intel-

intelligere: item fuisse multos contra Papam confesso-
res, Lutheri similes: tamen ne vnum quidem sine delibera-
tione posse nominari: similiter Ecclesiam oppressam
tyrannide non confiteri liberè fidem. Sed quid ista com-
memoro? consciētiam interroga tuam: quare ex omni-
bus Lutheranis qui interfuerunt, quare ex fœderatis tuis
Ecclesiarum non missis ministris, quid dixeris, quid fece-
ris, quàm absurdè, quàm indignè autoritate tua. Lege pro-
tocollum, Pappe: reuoca te in memoriam, recollige pu-
dorem: cogita quàm bene delusus, quàm ignominiosè
discesseris: vt sine dubio nūquam te Emetingam & nun-
quam Schmidlinum fabrum multarum vanitatum Bade-
nam venisse adhuc velles: & tum respōde Pappe, vel nos
fortassis edendo protocollo te anteuertemus: vt falsita-
tes tuæ, nobis tacentibus, de scripto tantum legantur.

Et Pappe si aduersarios tuos sic fregisti, si tantum de
illis egisti Emetingæ triumphum, quantum verbis iam
fuisse simulas, cur ita subitò defluxit tibi fiducia victoriæ:
vt mecum coram sanctissimo Principe congregari, statim
post extremam sessionem ab intercessore Varenbulero,
Principis consiliario & legato vehementer rogatus, non
velles, cum tamen in cursu medio colloquij, Principi, si
prior disceptatio commodè succederet, de eo spem fecis-
ses? Itaque si victor ex primo colloquio abscessisti: cur
contra promissum, nō venisti mecum ad vnius horæ col-
locationem? quid ad eò statim alacritatem interuertere
potuit tuam, vt vesperi in cœna, in qua nobiscum præter
sanctissimum Principem multi Lutherani testes accubu-
erunt, exprimi verbum vnum de astrictis faucibus non si-
neres, cum Dn. Doctor Hænlinus & ego, ille confidens
ad latus tuum, ego penè oppositus in mēsa, & Lutherum
& Lutheri fatuitates vnus defenderet, alter euertret?
cum totam istam disceptationem ad te euocādum com-
paratam esse sentires? cum Principis minister non ita sa-
piens circūgressus tabulam, te à mœrore ad hilaritatem

H

auo-

auocaret? cū omnium oculi in te hærerent, & pro Lutheri patrocinio exspectarent vocem vnā? syllabam vnā? Tum igitur cur nouus victor, contra percussores & mutos deuictos Papistas, oblitus laudis victoriæque tuæ, non os semel aperuisti? cū & Lutherum vexari & te ludi, & tu scires & sentirent atque riderent omnes.

Meministi ipse Pape: si negabis, testimonium contra te personæ viginti dicent. Quid igitur in mentem venit Pape, vt tam perspicuā falsitatem in publicum aspectum referres?

III. Falsitas
historica
Pappi.

Quartò Pape, falsum est, cū aduersarij tui consensum omnium temporum ingeminarent, voluisse te exemplo S. Augustini rem clariorem facere. Non cū de omnium ætatum consensu ferueret disputatio: sed cū sæpissimè iustus & tanquam incussis flagellis coactus esses, vnum nominare per mille quingentos annos Lutheranum in Ecclesiæ per omnes orbis prouincias decursu: non statim nominasti, sed sessione tertia, quarto die Iunij promisti tantum, circumspexitur te interim de responso & postridie ad proximum conuentum venturum paratiorem. Tamen toto quinto die Iunij in vtroque congressu tacuisti, tanquam piscis: & sexto primū die lacesitus iterum de nouo, S. Augustinum protulisti, & totā illius ætatem. Non igitur voluisti quasi respondens, ad omnium temporum consensum: asseclam religionis tuæ producere S. Augustinum, sed inuitus & coactus postquam insidiosè de die in diem distulisses, tandem non S. Augustinum solum: sed & illum & omnes istius seculi Doctores proposuisti vt subscriptores Augustinæ confessionis.

V. Historica
falsitas Pappi.

Illā enim quinta falsitas tua est, quòd Augustini exemplo restari sententiā volueris tuam. Vti voluisti Pape, omnium Doctorum qui cū Augustino vixerunt, & simul Augustini testimonio: vt de protocollo sub initium libri recitauisti: nec negabis Pape, contra protocolli literam.

Sextò,

Sextò, Pappè, verum non est, quòd statim admonueris, non esse tibi ignotum quòd suas opiniones Pontificij ex eodem Augustino defendant, & fecerit magno volumine R. P. Hieronymus Torrensis. De isto P. Torrensi, Pappè, verbum tum nullum edidisti, nec exstat in protocollo: sed post vtranque sponsonem, cùm de confessu surrexissent omnes, cùm D. Doctor Hænlinus sollicitaret, vt statim quod dixisti ostenderetur: tum demum aiunt obiectum fuisse istum Doctorem Torrensem, non quòd crassum volumen in lucē emisisset: sed quòd D. Doctor Hænlinus adiutus libro Torrensis meritò paratior esset quàm tu, qui tali subsidio careres. Quòd verò monueris, quomodo scires defendi à nobis ex S. viro fidē nostram: & quòd perspicuè adieceris, futurum, vt contraria testimonia proferantur: dissentit protocollum, & negāt qui interfuerunt. Verba protocolli istiusmodi sunt. *Tametsi verò post probationē meam ex illis iisdem Patribus fortassis (schon) probaretur, docuisse simul contrarium, tum primum noua nasceretur quæstio, vtram sententiam ipsorum sequendam iudicarem.* Non igitur monuisti te scire: nec perspicuè adiecisti futurum: sed timidè & de scientia diffidens tua, subdubitasti & proposuisti conditionem: *(si contraria proferrentur)* nihil dixisti affirmatè: nihil perspicuè: nihil sine dubitatione.

Septimò, quo rubore dices, Pappè, visam tibi statim fuisse iniquam D. Doctoris stipulationem? an quia præstari non posse præcognoscebas? Tum verò cur fuisti stipulatus rem iniquam, vir & imprudēs & hostis æquitatis? An quia contraria sciebas esse in Augustino? at quomodo Pappè, intelligebas esse contraria? an verè, an in speciem? an in prima, an in extrema S. viri ætate? De illis verò Pappè, cur verbum nullum adiunxisti? cur monuisti prorsus nihil? cur ne dubitasti quidem vt feceras priùs? dictamen quomodo iniqua fuit idcirco stipulatio, quòd scires reperiri quædam in Augustino, quæ Pontificij pro se allegant? At quomodo allegabant Pontificij, Pappè?

VI. Historica
falsitas Pappi.VII. Historica
falsitas Pappi.

an ineptè? & tum quomodo iniusta fuit stipulatio? an aptè? igitur Pape cur non apertè tum enūtiasti? cur adhuc dissimulas? Sed Pape vel posse seruari pactum antè sentiebas: & stipulatio iniusta esse non potuit: vel non posse, præcipiebas animo: & tum cur iurasti ἀδύνατον? cur in pactiōem iniquam consensisti? cur quid intus sentires, non patefecisti? cur illusisti Principi sanctissimo, in ista tuorum & nostrorum omnium tanta tamque graui-ter concitata expectatione? Quid iudicas Pape? Vel falsum dicis, quòd iniquam esse stipulationem præiudicaueris, vel imprudēs & ineptus vir es, & alienus ab æquitate, quòd pactiōem sub iureiurando subires, quam expediri vel omnino non posse, vel ita non posse sicut iuraueras, intelligebas antequam iurares. Delige vtrum placet, Pape.

IX. Apertissima falsitas Pappi.

Octauò falsissimum est Pape, quòd post D. Doctoris Hænlini stipulationem te spondidisse scribis: *nisi id quod in te receperas, de confessionis Augustanae articulis ex ipso D. Augustino comprobandis re ipsa præstares, futurum te Pontificium.* Sic Pape in extrema sponsione, quæ stipulationi adiuncta fuit, nunquam dixisti: promissisti sub fide dexteræ coram Deo & Mundo, vt verba tua sunt, *nisi commonstrares S. Augustinum per omnia fuisse LUTHERANVM, futurum te & mansurum Papistam.* Ibi de Augustana confessione intercurrit vox nulla, neque D. Doctor Hænlinus eam nec Princeps sanctissimus vel post vel ante sponsionem vtramque nominauit: nec tu quarto die Iunij dissimulabas quid ab aduersarijs quæreretur: cùm id versari in quæstione repetēs de aduersarij sermone diceres, *An durare Papatu possit vnus vel plures proferri, qui in capitibus fidei ad salutem necessarijs per omnia cum Lutheri opinione consenserint: idq; te postridie cùm melius ad rem instructus esses, declaraturum promitteres.* Sciuisi igitur non de Augustana confessione, sed de toto Lutheranismò quæri: & quanquam tu in prima promissione confessionem istam vestram, contra tuam ipsius de statu cau-
sa sen-

ſe ſententiam intruſiſti, tamen in ſtipulatione de qua hîc loqueris, & in extrema ſponſione falſiſſimum eſt Pappæ, tum voluiſſe te eſſe Pontificium, ſi Auguſtanam cõfeſſionem ex S. vito non probares. Iuraſti Pappæ, Papiſtam te futurum, ſi non doceres, fuiſſe Lutheranum per omnia S. Patrem. Diximus verò iam antea quantum inter Lutheranismum & cõfeſſionem intercederet diſcrimen: quanquam in eo conueniunt, quòd vtrumque ſemel cõctum, poſtea quotidie recoctum fuit. Nec eò cogitatione ſpectamus, quòd de cõfeſſione faciliùs fortasſe probare iuſiurandum potuiſſes, quàm de Lutheranismo: ſyllabam nullam cõfeſſionis veſtræ, quæ inter vos controuerſiam habet, probaſti Pappæ, nec probabis quãdiu ſtabit Lutheranismus. Literam nullam fecit S. Pater, quæ in controuerſis articulis vobiſcum ſentit: & fatuitatem veſtram confirmat: & æquè non poteſ de cõfeſſione atque de Lutheranismo: & ne quidem de vnica poteſ cõfeſſionis theſi. Tamen vt quid iuraueris, & quid iam dicas, pateat omnibus: apertè cõmentitium eſt Pappæ, indignum literatura tua, quod iam publicè nihil verecundans fingis, tum te iuraſſe acceſſionem ad Papatum, ſi ex Auguſtana cõfeſſione conſenſionem S. Patris non oſtēderes. Non id dixiſti Pappæ: falſum eſt: promiſiſti, niſi S. virum confirmares fuiſſe per omnia Lutheranum, ſtatim te futurum & manſurum Papiſtam.

Nonò falſum eſt Pappæ, id ſolum nobis de te reſtare, vt demonſtremus mala te fide uſum eſſe in citãdis S. Auguſtini verbis. Non ſic Pappæ iuratum Emetingæ, neque ſic diſceſſum fuit, vt ad ſonum verborum attenderetur, vt qualiacunque verba citares, ſed vt congruèter & aptè citares, & doceres Lutheranum fuiſſe S. virum. Tametiſi igitur verbum nullū peruertiſſes, tamen fuit officij muneris que noſtri, teſtatum relinquere, quomodo prorsus nihil ex non appoſitè appoſitis teſtimonijs probaſſes, & quomodo in rem omnino non conuenirent, quæ ex ſan-

Et viro tanquam puer alphabetarius ad manum exercendam per otium in charta appinxisti.

X. Historica
falsitas Pappi.

Sed & decimò falsum est Pappe, nullam in citando interuenisse fidem malam. Non enim ea posita in corumpendo tantùm est malitiosè textu, & inepta allegatione: patet mala fides multò longiùs: cùm truncatur & studiosè contorquetur & contra conscientiam ridiculè apponitur textus: & cùm pro albo ostenditur nigrum, pro capis allia, quæ omnia de te probamus Pappe, & id potissimùm quòd operam nunquam dederis, vt conferens S. Augustinum cum S. Augustino, veram S. Patris & legitimam sententiam doceres, quod te fecisse turpiter vndecimò comminisceris. Illud verò libenter concedimus, ad scripta sepè numero clara fuisse & perspicua S. Patris testimonia, sed quæ vel ipsa imprudentiâ tuam aperitissimè redarguerent, vel toto cælo tanquam vera parallela à thesi tua æquabiliter distarent, vel ad rem facerent prorsus nihil.

XI. Historica
Pappi falsitas.

Hæc igitur hæcenus Pappe, de crassioribus inanitatibus tuis, quas in præfatione contra perspicuitatem & lucem protocolli turpiter in vna ferè pagina, cum alijs Theologicis falsitatibus contexuisti, & quas Emetingæ in colloquio accidisse contra veritatem historiæ, contra consciëntiam tuam, contra testimonium grauissimorum hominum malè narraisti Pappe: & tuam iam antea ex neglecto iureiurâdo grauissimè concisam & delumbatam fidem dedecorasti multò magis, vt rursus Pappe quid de te sentiamus, nisi ad seruandum promissum te reuoces, Catholicamque nostram solam veram fidem, ad sanandam prioris vitæ tuæ turpissimè vulneratam fidem adhibeas, non videamus.

CAP. V.

Tantoq; magis, quòd præter historicas falsitates (propero enim ad quintum Epistolæ caput) multis Lutheranis Theologicis & magnam partem in colloquio refutatis exilitatibus & mendacijs præfationem complere, &
vete-

veterem imbellem toties iam profligatum militem de nouo ad dimicandum in aciem intrudere pro inconsiderantia tua voluisti.

De eo igitur deinde breuiter ante conclusionē agam: & rursus deliramēta tua non omnibus momentis ad extremum prosequar: maiorem ego rationē quā tu ipse habuisti, inibo pudoris tui Pape, & tantū breuiter attingam, vt quia sensus stupore vulnera & angorem conscientia non sentis, cohortatione mea, quasi stimulos incutiam ad euigilandum, & ad animi agnoscendam durtiem, & ad coniungendum te cum Ecclesia nostra.

Primū mentiris Pape, nec enim in immoderatam petulantiam tuam verbum possum vllum apponere mitius: ignosce igitur Pape: mentiris impudēter cū prefationis initio, homines Catholicos nostros autoritibus scripturæ scribis hætenus ita constrictos conuictosque fuisse, vt in ipsarum scripturarum autoritatem sint conuersi, quasi non rectè habeant, neque sint ex autoritate & quia variè sint dictæ, & quia non possit ex his inueniri veritas, ab ijs qui traditiones Valentini ignorant: quod tu S. Patris Irenæi dictum, quod ille in hæreticos Lutheri similes iecerat, flagitiosè ad nos & ad Catholicam fidem accommodas. Dic enim Pape vbi? quo Imperatore? quo loco? quo libro? in quo angulo victi, & in angustias coniecti nostri sunt? dic Pape si verum est quod scribis, vbi factum est? dic si boni viri nomen tueri cupis: dic quando in ordinem autoritibus scripturæ sic redacti: quādo ab hæreticis vobis sic pressi fuimus, vt ad ineptum vllum diuerticulum confugeremus. Falsum igitur primū est, Pape, doctum Catholicum vllum vnquam ex scriptura conuictum esse. Vos ex scriptura victi semper fuistis: à vobis triumphū istum ex scriptura semper egimus. Et Pape, si placet, accipe conditionem: dispuremus corā Senatu tuo ex sola scriptura. Si me vinctes, minimum omnium Catholicorum, si ex scriptura cōstringes, decer-

I. Theologi-
ca Pappifal-
fitas.

decernam tibi lauream Pape pulcherrimam, conuersionem meam & multorum ad opinionem Lutheranam tuam. De eo interim responde Pape.

II. Falsitas
Theologica
Pappi.

Secundò falsum est, reprehendi scripturam à nobis, & accusari, quòd non rectè habeat, & ex autoritate non sit, & quòd variè sit dicta: id totum de nobis falsissimè dicit. Ad vos si transferres, faceres optimè. Verum est Pape, illam nō pulchram sed turpiter deformem Helenam vestram de omnium credendorum in scripto verbo planissima comprehensione, quam in omnibus libris tanquam numen aliquod obiectatis, refutari grauissimè à nobis & iucundè rideri, non tantum quòd hæreticum sit deliramentum, sed quòd à seipso statim cum ponitur, elidatur. Si enim, quòd sæpe dixi Pape, nihil est credendum, nisi quòd credi sacra scriptura expressè iubet, quomodo credemus Pape, inscripta omnia esse in literis sacris? cum nullo iubeamur scripturæ loco? Recita Pape, locum vnum ex omnibus scripturæ libris, in quo mādetur, vt ea tantum, quæ scripturæ complexione apertè continentur, credamus, & extra relictum nobis scriptum verbum credamus nihil? recita Pape si potes, sed ne recita illa Pape, quæ iam vobis omnibus in mea cum Grynæo disceptatione de manibus expressi, & inanes sonos vestros esse, non esse scripturæ sententiam ostendi: aut si pro consuetudine Lutherana tandem toties tamque grauer damnatam cātilenam denuo canes, solue simul argumenta, quibus & tum à me & sæpe ab alijs exposita vestra repressa que fuit in scriptura tumultuādi libido. Sed non potes Pape, & ipse Lutherus te redarguet, qui multa quæ scriptura non iussit, tamen si non expressè prohibeat, credenda & vtenda sectæ tuæ reliquit, & contra Carolstadium consuetudinem negatiuè ex scriptura ratiocinandi magno clamore reiecit. *Ille omnia, inquit Lutherus, que quanquam in sacris literis expressè non iubentur, tamen nec damnantur, credi liberè sine offensione possunt.* Non igitur Pape
Luthe-

Luthero idolo tuo semper omnia erant in sacris literis inscripta, & falsissimum est vllam inde inferri in verbum à S. Spiritu sanctissimè dictatum & in sacram scripturam iniuriam, vt vos inepti hæretici ineptè & hereticè contra scripturam concluditis. Iniuriam nemo facit scripturæ, qui sic sentit. Honorem habet Pappè.

Deinde alteram & cramben vestram de clarissima & omnibus pueris testata perspicuitate scripturæ, quam & Lutherus architectus, & vos istius monstri pro creatio interdum, vt puppim & proram erroris vestri defenditis, & rursus, cùm commodum est, pedibus conculcatis, libenter profitemur sine vlla scripturæ ignominia, tanquam puerilem & arreptam extra scripturam fatuitatem à nobis isto crasso & infinito modo quò vos animales homines soletis, non admitti. Non leges in scriptura Pappè, in tam claro lumine collocatum esse scriptum verbum, vt ab omnibus septennibus pueris, & rusticis & sartoribus possit perspicui. Falsum igitur ex vestris mysterijs est Pappè, quod dicitur, & nos rectè sentimus, perspicuam esse scripturam non omnibus, non pueris, non a finis, nò hominibus animalibus: sed spiritualibus, quorū lucernam Spiritus S. illuminauit, sicut Propheta loquitur, & qui spirituales facti, literas Spiritus S. in obsequio Ecclesiæ & de Ecclesiæ institutione legere didicerunt: qui in lumine Spiritus S. non in turbulento caputum suorum arbitrio vident lumen à Deo accèsum in scriptura. In lumine Dei videre lumen Pappè, & in Ecclesia esse, & an sit constare debet, qui intelligit scripturam. Extra Ecclesiam nec inspiratio Spiritus S. nec intelligentia scripturæ, nec perspicuitas est. Deinde aperiendi à Deo oculi sunt ad consideranda mirabilia legis, & declarati, non simpliciter recitati sermones illumināt & intellectum dant paruulis. Sic igitur perspicua est scriptura, cùm intus in animis hominum collustratur nouo lumine Spiritus sancti, & cùm in Ecclesia legitur in domo Dei, columna & firmamento

veritatis, & in huius obsequio: & interpretatio ex Spiritu sancto, sed per Ecclesiam suscipitur, per vnicum Spiritus sancti canalē, per quem in animos influxit, & per vnicam eius vitulam, in qua arari vult, ad inueniendas propositiones, vt Samson inquit. Reliquæ interpretationes eorum, qui in Ecclesia Catholica non sunt: & quæ ab Ecclesia non sumuntur, sed magis contra perpētuum Ecclesiæ Catholicæ confessionem hauriuntur intus ex nouis nouarum opinionum influxionibus, tenebræ sunt, mendacia sunt, fatuitas sunt, claritas non sunt, veritas non sunt, sapientia non sunt Pappæ. Nec iniuria illa est scripturæ: Quod vos eructatis, omnia esse in sacra scriptura, & propositam illam esse ante omnium intelligentiam, ista summa est iniuria scripturæ, vt dedecorari magis & ludificari S. Spiritus & scripturam non possit. Non volunt scriptura & huius dictator Spiritus sanctus à vobis perfici, vt vos addatis quod Spiritus apponere nō voluit: quasi eousque subtilitatem vestram Deus expectasset, vt à vobis compleretur quod intermissum ab illo neglectumq; fuit. Contumelia est illa, Pappæ, Spiritus sancti & scripturæ maxima. Non igitur Papiſtæ accusant scripturas, quod non rectè habeant, & ex autoritate non sint. Vos facitis, Lutheri stellæ, quas cauda sua de cælo in terram detraxit: ipse Lutherus fecit: qui scripturam omnia credenda complecti, qui planissimam esse scripturam septennibus pueris, & contra & extra scripturam, & contra seipsum docuit, nouator & corruptor scripturæ & Ecclesiæ.

Agam hîc propiùs tecum Pappæ: Autoritatem scripturæ quomodo vellicauerit Lutherus, quomodo corruerit, quomodo in contemtionem proiecerit, an cuiquam dubium adhuc est? qui multos libros scripturæ, Epistolam S. Jacobi, Apocalypsin &c. scripturam esse non finit: iterum probat: damnat, rursus laudat: qui integra capita de corpore scripturæ decerpit: qui voces integras contra omnes linguas de libidine sua in textum infercit: qui

qui non omnes libros noui Testamēti ad salutem necessarios esse tradit: qui de ipsis Euāgelistis & Apostolis, tanquam si futores essent, scurriliter iudicat: qui versionem Latinam, multarum Ecclesiarum per multas ætates vnicam versionem, conuellit: qui textum Græcum veteris Testamenti, ab ipso Christo & Apostolis vsurpatum & translatum in Testamentum nouum, ex Hebræo nostro textu peruertit: qui Hebræos textus in veteri Testamento pro originalibus habet: non habet textum Christi & Apostolorum: qui Græcum nouum Testamentum purius esse putat quàm Latinum: eoquē Latinum conuersum ex antiquis libris, qui prisceis temporibus erant, cum ab illis dissidet, petulanter culpat: qui Spiritum sanctum & Spiritus sancti libros sub arbitrium suum subijcit: qui Ecclesiam vnde scriptura, quoad nos, auctoritatem externam vniuersam mutuatur, & sumit testimonium, Ecclesiam Christi esse non permittit. Ista cum de Luthero & ab alijs & à me probata in causis sint, quas pro sanctissimo Principe Badensi Marchione Iacobo scripsi, quid Pappē, dubitatis turbinem scripturæ & tempestatem Ecclesiæ & procellam in Spiritum sanctum agnoscere Lutherum? Nega aliquid Pappē si potes, procede in publicum: Iube vt quæ tum obiter proposui, planiùs & copiosiùs amplificem: ero certè paratissimus Pappē.

Vides igitur, omnia ista crimosè à te in nos Catholicos intorqueri: cum vestræ sint turpitudines, vestra flagitia, vestræ iniuriæ. Nos scripturam nunquam accusauimus: fatemur, quantum Spiritui sancto cōferre in libros & ad nos propagare placuit, tantum in illis inscriptum esse: nec negamus ita perspicuam esse scripturam, vt Spiritus sanctus autor illius perspicuam esse voluit. Id negamus Pappē, omnia voluisse Spiritum sanctum scribendis libris complecti: negamus voluisse res maximas, & sapientiam Dei sic illuminare verbis, vt puer vel sutor quisque in literarum picturam intuēs, res per totam scriptu-

ram sparsas, & rerum intelligentiam abstrusam sub literis & mysteriâ maxima in paucorum verborum inuolucris significata, statim perspiciat, etiam cum hæreticus est, cum in Ecclesia non est, cum in Spiritus sancti lumine nõ est. Id igitur negamus Pappæ, & non negamus ut Lutherus fecit opinator: qui aliquando pueris omnibus scripturam subijcit: rursus tam difficilem esse ponit, ut omnes S. Patres propter linguarum ignorationem, quid Spiritus sanctus vellet, non consecutos esse confirmet. Sic igitur bilinguis Lutherus negat. Nos simpliciter & constanter negamus, esse vlllo loco in scriptura, quod Spiritus sanctus omnia in librorum monumentis consignare & ad nos posteros transmittere, & tam apertè tradere cogitauerit, ut à pueris & sartoribus statim introspiceretur. Nec tamen accusamus scripturam quasi nõ rectè habeat, & ex autoritate non sit. Calumnia illa Pappæ, tua est & mendacium tuum: planè ut asini calcearij Tubingensis & aliorum Lutheranorum patrum puerile & ineptum mendacium fuit, cum quod Hosius Cardinalis sub persona Lutheranorũ & Schuuenckfeldianorum in libro interposuit, asinus ille & illi infani patres, tanquam si pro se dixisset, adscripserunt, & sanctissimum Cardinalem finxerunt vituperatorem esse scripturæ: quod miror, quomodo tu Pappæ, sis hoc loco oblitus.

Verum nos laudamus scripturam, & rectè in omnibus habere & splendere diuina, & maxima autoritate testamur: & ego hinc magna voce inclamo: ut audiant cælum & terra iniuriam, quam nobis per mendacium imponitis: Laudamus scripturam, & miramur Spiritus sanctus in ea diuinam prudentiã & benignitatem Dei: quod tum scriptis, tum conseruatione traditionum perpetuari ad nos Euangelium filij sui: & quod lumen in Ecclesia præferri, ad lumen aspiciendum abiunctarum à sensu intelligentiæque nostræ rerum: & quod domum in mundo ædificare voluit, quæ columna & firmamentum veritatis
 contra

contra omnes sectas, & contra omnes absurdas & arbitrarias interpretationes esset.

Tertiò falsum est, traditiones quas culpat S. Irenæus, esse traditiones nostras, & pertinere locum ad infirmandas Ecclesię traditiones, cum apertissimum testimonium pro traditionibus Ecclesię ad intelligendam scripturam & ad refutandos hæreticos in isto eodem loco statim subiunxerit, & cõtinuis quatuor capitibus explicauerit pulcherrimè S. Irenæus Pater. Hostis enim iuratus Lutheranae sectæ in traditionibus fuit.

III. Theologica falsitas Pappi.

Credo enim te Pappè, quia partibus Lutheri infectus intelligere S. Patrè non potes, legisse, quid fol. 70 & 71 in analysi thesiũ Heerbrandi de Ecclesia notauerim, & quomodo S. Patrè, & illum ipsum S. Patris locum retulerim in iugulum Heerbrandi totiusque sectæ vestræ. Non enim de veris Ecclesię, sed de hæreticorum commentitijs traditionibus isto loco quem tu adducis, loquitur S. Pater: nec traditiones Ecclesię vituperat: sed contra hæreticorum traditiones statim adhuc in eodem capite ponit: & ad has, successionibus Presbyterorum in Ecclesia custoditas traditiones, deinde prouocat hæreticos: & sola traditione sine scriptura doceri posse, & multis locis doceri Euangelium: & ex traditionibus veterum Ecclesiarum explicandam esse scripturam, si obscura vel dubia facta sit, tradidit. Cur igitur Pappè, si ista legisti, si textum in S. Patre adspexisti, periclitari tuam magis audes iam antea satis conflictatam verecundiam? Quid Pappè? quid dicam? quid sentiam? An euertit S. Pater traditiones Ecclesię? cum laudet? cum ad perspiciendam scripturam, ad tollendas dubitationes, ad illuminandam religionis veritatẽ requirat? nec sub traditionis vocabulo scripturam intelligit, vt Lutherani contra S. Patris perspicuitatem contendunt, sed traditionem à scriptura discriminat, & cum primùm traditionem quatuor capitibus proposuisset, quinto capite procedit ad scripturam, idque se fa-

cere palam profitetur. Iniuriam igitur, Pappo, facis S. Patri: cum traditiones Ecclesie obiurgari ab eo & quasi non necessarias ad scripturam intelligendam haberi significas: cum ille hæreticorum reijceret: laudaret Ecclesie, & ad explicandam scripturam adhiberet traditiones.

III. Theologica falsitas Pappi.

Quartò falsum est, campum patere in S. Augustino latiore & vberiore ad euagandum, quam in sacris literis: multò enim est angustior. Primùm illa cõcisa scripturæ breuitas non est in S. Patre. Scripsit S. Pater omnia tanquam interpres multò verbosius: & locum unum scripturæ & repetiuit sæpissimè, & quantum potuit, illuminauit: vt quod vno libro in obscuritate relictum videri posset, explanauerit in alio. Quod enim multis verbis illustratum copiosè fuit, tam obscuros & difficiles explicatus non habet, quam quod paucis verbis proponitur. Deinde non suam, sed totius Ecclesie sententiã docuit: & quia exagitata à diuersis hæreticis erat: quò plus operæ ad confutandos hæreticos adiecit, & quò plenius hæreses euertit, tantò notior nobis & testatior est S. Patris sententiã: non tantùm ex perspicuitate & vbertate quam adhibuit in dicendo, sed etiam quòd ipsa hæresis iuxta veritatem collocata magis inuoluram rem totam aperiat. Sed pergamus Pappo ad falsitates alias, quæ interspersæ sunt in præfatione.

V & VI. Falsitates Theologicæ Pappi.

Quintò, Pappo falsum est, si simpliciter enuntietur, fundamentum esse sacras literas, id est, librum Biblicum, vel literas libri Biblici: & sextò falsum est, vbi istæ retinentur, retineri fidei fundamentum, quod non in externis notis sed in rerum per notas significatarum comprehensione consistit. Nec effugies Pappo, si te non ad literam, sed ad sensum intelligentiãque scripturæ respexisse dicas: magis te inuolues. Vel literam scripturæ, vel intelligentiam ponis in præfatione pro fundamento ad confutandos errores: & illud ais retentum in Ecclesia fuisse semper. Si literam, id est, externas notas & syllabas vis esse

perpe-

perpetuum Ecclesiæ fundamentum: falsum dixisti quòd Emetingæ in colloquium res vnquam ista venerit: deinde vnum Catholicorum & hereticorum, Christianorum & Iudæorum fundamentum esset, & eiusmodi fundamentum, cum quo infinita millia hominũ in infernum profiscuntur. O fundamentum quod in se nisi intelligatur, vsum prorsus nullum habet: sin scripturæ sensum pro fundamento habes, loqui te necesse rursus est, vel de vera orthodoxa, vel de adulterina hæretica intelligentia. Hæreticam recipere pro fundamēto non possumus: Orthodoxam igitur sine dubio intelliges, & orthodoxus scripturæ sensus ex tua opinione retentus semper in Ecclesia fuit. Falsum igitur rursus est, quod contra te scribis, non semper puram fuisse Ecclesiæ doctrinam, & verum est Pappæ, ex tua thesi, semper in Ecclesia veram & orthodoxam eoque puram fuisse scripturæ interpretationem & comprehensionem.

Si rursus dices, permittere te de parte scripturæ, non de tota: repeto argumentationem vniuersam: Vel intellecta scriptura vel non intellecta, est perpetuũ fidei fundamentum & dominatrix errorum. Iterum vel tota intelligi debet, vel satis est partes aliquas intelligi, & adhuc vel partes omnes necessarias ad salutem, vel non omnes. Quid eorũ dices Pappæ? An non intellecta scriptura, vel non intellecta in partibus omnibus necessarijs est fundamentum perpetuum? sed tum quomodo ex non intellecta scriptura redarguẽtur errores? An fuit seculum post Christum, quo non intelligebatur scriptura, & non cognoscebatur in omnibus necessarijs ad salutem, & falsitas errorum non poterat ostendi? an pars vlla seculi fuit, in qua per orbem terrarum vir sanctus & intelligens salutis suæ, & animaduersor errorum & electus hæres cælestis regni nullus fuit? aut si electi fuerunt semper: illi verò de Christi asseueratione non erant: an potest tempus nominari quo ab omnibus per mundum erraretur?

an ve-

an verò si ab omnibus non erratur, non semper pura est Ecclesia? & sine vitio intellecta scriptura? Rursus an scriptura omnibus necessarijs partibus intellecta, est fundamentum? semper igitur Pape, necessaria ad salutem fuerunt intellecta, & confutati contrarij errores. Semper igitur Pape, pura in cognoscendis necessarijs fuit Ecclesia & ista semper permansit in Ecclesiæ intelligentia: & idololatria refutata semper fuit. In quibus enim partibus percepta scriptura semper fuit, in illis contrarij errores, vt ipse scribis, perspicuè redarguuntur. Nunquam igitur in necessarijs partibus error cum fide confluit: nunquam idololatria cum veritate.

Quoquo igitur te cōuertes, verum est & falsum quod dicis. Verum est, scripturam esse fundamentum perpetuum fidei: falsum est, esse in litera tantum: est enim simul & in litera & in Spiritu: in sensu: in intelligentia: in perspicuitate. Itaque pura semper fuit Ecclesia & perspicua semper scriptura: non omnibus mēbris, tamen Ecclesiæ.

VII. Theologica falsitas Pappi.

Septimò quid dicā de dialectica tua incredibili perspicuitate, cū ex Christi & S. Pauli locis, quibus illi de Antichristo loquuntur, vis per ratiocinationem concludere Ecclesiæ impuritatem, & obscuritatem scripturæ? Primū Pape, an quia pseudoprophetæ, quia pseudochristi, quia Antichristus, quia iuxta concupiscentias hominū accumulati prurientes Lutherani Doctores erunt, ideo præter illos nulla pura & intelligens scripturæ erit Ecclesia? id igitur Pape, vinculo aliquo dialectici medij constringe: conforma syllogismum: & ingenij celeritatem acumenque tui, nō in cælum efferemus, attollemus super cælos omnes. Conare, videamus quid possis. Tamen concedamus verum esse: ergo Pape, S. Pauli tempore Ecclesia pura nulla fuit? operabatur enim tum Antichristus iniquitatis mysterium. Sed dices cœpisse, nondum compleuisse iniquitatem Antichristum, cū viueret S. Paulus. Nihil efficis Pape. Vt enim cœpit tum Antichri-

tichri-

tichristus: sic ex tua concludendi libidine cœpit Ecclesie
 impuritas, & caligo scripturæ, & non cœpit extra Eccle-
 siam, cœpit in Ecclesia, vt ipsa Ecclesia Apostolorum in-
 ciperet in se esse immunda & ignara scripturæ. Eodem
 enim modo vos de progressu & incrementis Antichristi
 concluditis: quô longiùs dominatum suum profert An-
 tichristus, hoc Ecclesias omnes esse impuriore. Minùs
 igitur erunt impuræ, quô plus adhuc repressâ autoritas
 Antichristi, & quô tyrannis illius refrenata magis est: sed
 quanquam minùs impuræ, tamen impuræ erunt ex Lu-
 theranorum ad concludendum pruritu: eoque S. Pauli
 & Apostolorum Ecclesia propter primos spiritus Anti-
 christi quos tum statim ostēdebat, non pura prorsus erit,
 & nulla in vniuersum pura simpliciter Ecclesia vnquam
 fuit. Sed nec illud vrgeamus: repetemus nostrâ ætatem.
 An enim Antichristus hodie secundum vos nullus est?
 an pseudoprophetæ & pseudochristi nulli? an non infi-
 niti & innumerabiles sunt? an sectæ nullæ, an doctores
 nulli, quibus pruriunt aures? an non magis Pappo, nul-
 lum seculum vnquam fuit in plures pseudochristorum
 varietates conscissum, & in plures dissectum sectas? Quid
 igitur dicemus? an pura hodie Ecclesia nulla est? & an ne
 quidem Lutherana? Id enim ad licentiam in argumen-
 tando vestram consecrarium est, Si quando pseudochri-
 sti & pseudoprophetæ & Antichristus est, tum nulla est
 pura Ecclesia: & hodie inficiari nemo potest, esse pseu-
 dochristos & pseudoprophetas quàm plurimos: vos etiã
 Antichristum & adhuc dominãtem apponitis: quomo-
 do pura erit Lutherana & intelligens scripturæ Ecclesia?
 aut si isthæc pura in summa affluentia pseudochristorum
 erit, peripicue falsum est quod ponitis: quãdo Antichri-
 stus & pseudoprophetæ sunt, non relinqui purã & aptam
 ad intelligendam sine errore scripturam Ecclesiam. O ar-
 gumentatores: O dialectici, qui hostem gladio petunt
 quo seipso iugulant.

K

Verum

Verūm fortassis non semper incommodat Ecclesiæ Antichristus: nocet certo tempore, certis seculis, cū maximè floret. Nocet certè, Pape, Ecclesiæ in membris quæ abstrahit, & quæ Luthero, vel Zvinglio, vel pseudo-prophetis alijs adiungit, subtracta ex Christi ouili. Non nocet in vniuersum, non nocet in electis, non nocet in alijs qui consociati cum electis in externo publico ministerio perseverāt in fidei vnitare, non nocet toti Ecclesiæ. Id ipse Christus & ipse S. Paulus in locis tuis apertè testantur, & interpretationem conclusionemque tuam damnant. Christus tum, cū in signis & prodigijs triumphabunt pseudo-christi, præsignificat futuros electos, qui in errorem induci non possint. & alibi promittit, se vsq; ad seculi consummationem permansurū esse nobiscum. S. Paulus non ad omnes, sed ad eos qui pereunt, profecturam esse Antichristi seductionem, nec iri damnatum omnes, sed illos qui non crediderunt veritati: & vitandos esse pseudo-christos monet. Sentiūt igitur tum Christus, tum S. Paulus, non omnes erraturos, non omnes fidem habituros Antichristo: futuros semper electos, ad quos error, nullā Antichristi corruptelā, nullā pseudo-christorum deprauatione proficisci possit.

Id Pape secundò considera, & vide quomodo contra Christum, contra S. Paulum concludas: Quia Antichristus erit, quia pseudoprophetæ inualescent, & efficaces errores profeminabunt: ideo puram nullam futuram Ecclesiā, nullos electos sine errore cognituros scripturam: in ipsam totā Ecclesiā, in publicum omnium Ecclesiarum ministerium, & ad ipsos electos, tanquam omnibus Spiritus sancti fractis & conuulsis repagulis, inundaturum errorem: vt Schmidlinus ineptissimus faber contra Christum in Esslingensibus seditiosis clamoribus publicè vociferatur: & tu Pape, vel idem senties, vel nihil te concludere non negabis. Nam si cum pseudo-christis electi Christiani erunt, non infecti eorum erroribus:

si An-

si Antichristus non omnes in fraudē impellet: si quidam ab eius via doctrinaque discessionem facient, quomodo cum Antichristo non erit pura Ecclesia? quomodo perspicuitatem scripturæ in omnibus locis & membris obscurabit Antichristus? Id verò si non est, ostende Pappæ, vim consecutionis in imaginario enthymemate, quod Emetingē dissectum, iam in præfatione recolligere & expolire magis cupis: dic quare, quia Antichristus erit, & pseudochristi erunt, ideo pura & inhærens in intelligentia scripturæ Ecclesia non erit? Nomina locum vbi Christus, vbi S. Paulus innuat, quod tu temerè contra saluatorem tuum, contra religionis Christianæ principem, contra teipsum inani ratiuncula concludis.

Scio quid obiectare recentiores quidam vestri, facti quotidiana pugna circumspectiores, ad sustinendam imprudentiam vestram assoleant: non negari à vobis singularem electorum occultā puritatem & perfectionem, sed negari puritatem publici ministerij & confessionis publicæ. At rursus Pappæ: Primum, quod scripturæ testimonium nominabis, in quo credere illud, quod dicitis, iubemur? vbi Christus vnquam, vbi Apostoli vnquam sub Antichristo, & sub pseudoprophetis antedixerunt, nullam residuam futuram esse in publico ministerio & in publica confessione puram Ecclesiam? para te Pappæ, & cita locum.

Deinde an non contrà ipse Christus, electos mansuros pronunciat nullo illaqueatos Antichristi errore? an igitur illi Ecclesiam non constituent? an publicum ministerium purum non habebunt? an confessionem publicam puram non eloquētur? at Pappæ, quomodo electi erunt, si purè publicè in ministerio & in confessione non seruient Deo? si sub silentio participabunt publica ministeria Antichristi?

Rursus si Antichristus & pseudochristi omnium Ecclesiarum ministeria turpificabunt: si in omnium Eccle-

farum & hominum linguas vinculum iniicient, quomodo
 Lutheranæ Ecclesiæ ministerium & confessio, pura &
 publica esse sinuntur? si quia Antichristus, & quia pseu-
 dochristi regnāt: idcirco publicæ Ecclesiæ omnes infecte
 errore, & ad silentium repressæ sunt: quare Ecclesia Lu-
 therana tua sub innumerabili errorum multitudine &
 sub Antichristi dominatu: & libera ab errore & audacis-
 sima facta est ad loquendum? Si dices inde fieri quòd at-
 tenuata Antichristi superiorum annorum potentia, ma-
 gis se attollere Ecclesia Christi possit: at Pape, plus ad-
 huc hodie quàm primis quingentis post Christum secu-
 lis per Dei gratiam Papa Roman. Saluatoris Christi per
 terram Vicarius, quem vos Antichristū, ineptissimi Anti-
 christiani homines per incredibilem monstrosam deli-
 rationem fingitis, externa opulentia & Principum præsi-
 dio, & hominū obsequio in Ecclesia Christi ad summum
 splendorem floret. Itaque si quo Papa est impotentior,
 hoc purior est Ecclesia: quare primis illis quinque secu-
 lis non fuit purissima? dic Pape, & simul respōde, si ini-
 tium Antichristi post Apostolorū statim atatem sic for-
 didavit omnes publicas Ecclesias, vt pura nulla esset, cur
 si Antichristus Papa Romanus est, hodie in maxima ad-
 huc eius per totum orbem profusa amplitudine Ecclesię
 vestra pura sunt? cur non vestigium contagij in vobis
 hæret? & cur ad vos non serpit? an enim interdum Anti-
 christus corrumpet omnes Ecclesias, interdum non cor-
 rumperet? At quare per mille quingētos annos continuo
 corrumpit? an semper armatus externo gladio sic fuit, vt
 quod vnus Lutherus potuit, posset quindecim seculo-
 rum vberissimo amplissimoq; spatio Christianus nullus?
 & ne tum quidem cum is qui vobis Antichristus est pro-
 fusus imbellis, & ipse sub Cæsarum tyrannidem subiectus,
 vitā in Christi religione poneret. Tum igitur quare nul-
 la pura publica erat Ecclesia? quare non erat SS. Marty-
 rum? qui nullius Cæsaris, vel Antichristi sæuitiam perti-
 mesce-

mescebant? cū Antichristus inclusus in carcere, ad nul-
 lam adhuc vel dignitatē vel potentiam ascendisset? Quo-
 modo igitur tum sordidauit Ecclesias Antichristus? an
 eo solū quod in mundo esset? at rursus vbi scriptum est
 Pape? deinde quare ne iam quidem in Lutheranis Ec-
 clesijs infigit venenum, & aspergit sordes? in ista Roma-
 ni Pontificis quam oculis videtis, clientela Principum?
 regni amplitudine? vbertate opulentia? que ante annos
 mille non fuerunt? si Antichristus est Papa Romanus, vt
 criminose scelestaque confingitis Lutherani narratores,
 Antichristi veri satellites & nuntij: & reuera illi, in quos
 vaticinatio S. Pauli à te ex 2. Timoth. 4. apposita, colori-
 bus omnibus & effigie lineamentorum omnium conue-
 nit. Vos sanam mille quingentorum seculorum doctri-
 nam non sustinetis: ad vestra desideria, vt sutor quisque
 vel sartor in hanc vel illam opinionem propendet, accu-
 mulatis vobis magistros, Lutheranos, Calvinistas, Flacia-
 nos, Vbiquetistas, Suenckfeldios: pruritis in auribus ad
 nouitatem carnalium somniorum, & immoderatae li-
 centia, & à Catholica veritate auersas aures accommo-
 datis ad fabulas nouas, & ad novos ructus Saxonicae cer-
 uisię: homines tumidi & voluptatū amantes magis quā
 Dei: qui domos penetrant & captiuas ducunt peccatis
 oneratas mulierculas: discitis semper, vt quotidie nouus
 spiritus annis penē triginta in Lutherum influxit, & ad
 cognitionem veritatis peruenitis nūquam: neque quan-
 do in religione consistendum sit, intelligitis: nec annum
 præterfluere finitis quo non vel prorsus nouam religio-
 nem, ad noua imaginationis nouum simulachrum ædifi-
 catis, vel nouo commēto sarcitis hiantem vel fulcitis la-
 bantem sectam: vel plicas, in quibus distinebatur Spiri-
 tus sanctus, magis soluitis: vel rem non satis perceptam
 ad perfectiorem sensum reuocatis: saepe etiam vetera
 nonnulla tollitis: constituitis noua: sicque religione lu-
 ditis, vt pueri talis.

Sed quid ista Pappè, ad difflandos temerarios pappos tuos, opus est tam copiosè, tamquè fusè pertrahari? dicam breuiter: falsissimas esse conclusunculas, quas de Christi Dei nostri, & de S. Pauli testimonijs ineptissimè contexis, & futurum te omnium Lutheranorum gigantum Principem, si ex Aristotelis vel Rami, vel Lullij vel etiam Philippi logica consequendi necessitatem explanabis, & disiunctos propositionis tuæ terminos qualicunque modo deuincies. Verùm, non potes Pappè, & falsum est, quia Antichristus & quia pseudoprophetae erunt: ideo nullam puram futuram, & nullam vacuum ab errore, & nullam in perspicuè cognoscenda scriptura versantem Ecclesiam. Falsa illa sunt Pappè, cōfessaria non sunt: simul Antichristus, & pseudochristi, & pseudoprophetae sunt, & simul cum illis est Ecclesia publica pura: neque isti Ecclesiam nec Ecclesia illos tollit: crescent pariter vsque ad diem iudicij: nec ipse Christus, cū pseudochristos prænuntiat, Ecclesiae purae locum non relinquit: nec S. Paulus, cū Antichristum venturum significat, Catholica totius Ecclesiae ministerium publicum & confessionem publicam ex orbe terrarum amandat: magis simul esse demonstrat: & magnam quidem in particularibus Ecclesijs & in singularibus membris calamitatem ab Antichristo & à pseudoprophetis accipit Christi Ecclesia: tamen nunquam tota in toto mundo nec euertitur, nec obscuratur, nec ab amore & cōfessione sponsi sui dimouetur: nec si quotidie mille Antichristi, & infinita millia pseudochristorum & ranarum nascerentur. Iuxta se Ecclesia Catholica Antichristum & pseudochristos, quousque Deus permittit, tolerat, vt hodie sine decessione puritatis Catholica sancta fides nostra adiunctam in mundo vno, in prouincia vna, in vrbe vna, saepe etiam in vno templo, pseudochristorum, Lutheranorum & Caluinistarum sectam habet: sed in se societatemque suam nunquam recipit, & altaria semper sua contra altaria Antichristi

christi & pseudochristorum edificat, & tantò maiori molitione, quò plus premitur.

Nec annis mille quingentis Ecclesiam turbabit Antichristus, singularis ille à S. Paulo descriptus perditionis filius: pseudochristi & pseudoprophete & Antichristi de quibus S. Ioannes in epistola loquitur, infiniti sunt: sed Antichristus S. Pauli & S. Ioannis in Apocalypsi & S. Danielis vnus est: nec esse potest Papa Romanus: ne quid è si omnia quæ Papa credit, falsa & damnata essent. Nugæ istæ sunt & insipientiæ delirantium Lutheranorum, qui ex insectatione Catholica Ecclesie & iaciendis in Papam conuictijs, & imponendo in Christi Ecclesiam Antichristi nomine, dilatare sectam cupiunt, & quasi Antichristus, cuius præcursores sunt, ad eos non attineret, sic rem Antichristi retinent: repudiant nomen: & vt crimen sectæ magis occultent, transferunt in alios.

Verùm ista huius considerationis non sunt, & satis ineptias iam Pappi, & inscientiam scripturæ, & vanitatem in argumentando demonstrauimus: tamen aliquando nouo spiritu animatus Pappus, ostendat necessariam rationem connexi. & quare sequatur, quia Antichristus & pseudochristi sunt: ideo nullam publicam esse puram & clarè mysteria scripturæ percipientem Ecclesiam: & quousque Antichristus est, etiã in prima eius statim procreatione, esse Ecclesias publicas omnes impuras, & proiectas in caliginem ad minùs perspiciendũ natium scripturæ & domesticum sensum.

Octauò Pappæ, falsitatem an ridiculam ineptam lepidissimam desipientiam dicam, quod de testimonio Egesippi ex Eusebio proponis, non perspicio. Verum est esse in verbis Egesippi, quod in ista sententia primo loco spectas, vsque ad discessionem Apostolorum è vita & ad eorum mortem, qui auribus Euāgelium ab Apostolis susceperunt, puram & incorruptam virginem permansisse Ecclesiam. Sed Pappæ, quomodo inde, quo argumentandi arti-

VIII. Vanitas
Theologica
Pappi.

artificio concludis, nullam sine nauo & doctrinæ inclinatione post Apostolos per orbem terrarū omnium relictam fuisse liberā ab errore Ecclesiam? Ediffere Pappē.

Primū Egesippus ipse se in testimonio explicat: cū eō virginem sub Apostolorum ætate nominari Ecclesiam tradit, quia hæretici vel nulli essent, vel splendore Apostolorum percussi, vim nullam in Ecclesiam inferrent: vt postea Ecclesiam sic deinde corruptam fuisse ait: cū contra veritatis prædicationem hæretici audaciores obitu Apostolorum facti, errores publicè docere non dubitarent: vt castam virginem Ecclesiam esse, nihil aliud sit Egesippo, quàm sic contra hæreticos splendere totam omnium prouinciarum Ecclesiam, vt in omnibus membris & præsertim publicis Ecclesijs gloriosè castitatem doctrinæ Christi tutetur: quemadmodum vicissim non esse virginem Ecclesiam Egesippo id tantū significat, quòd ingrauescens hæreticorū perfidia, publicè contra religionis veritatem attollere caput, & spargendis erroribus ædificare delubrum audet, contra sacellum & contra ouiarum Christi. Sic enim apertissimè loquitur Egesippus. At quem inde pappum concludemus Pappē? an sequitur publicam idcirco nullam puram esse Ecclesiam? cū tota omnium gentium Ecclesia non in se, sed in quibusdam membris constupratur ab hæreticis? à Luthe-
ro? à Zvvinglio? à reliquis?

Verum est Pappē, sic Catholicam totam Ecclesiam Christi ne hodie quidem esse virginem vt Egesippus virginem intellexit: quia nec latent hæretici, nec inclusi in locis obscuris continentur: sed liberrimè, vlciscente impietatem nostram Deo, per orbem terrarum, per aulas, per vrbes, per templa peruagati, procellas sectarū in Ecclesiam iactant, & nobilissimas prouincias detractas ab obsequio Ecclesiæ, sub furorem suum subiiciunt, penèq; magis quàm vera Ecclesia triumphant. Sic igitur tota Ecclesia virgo hodie non est: fuit cū Apostoli viuerent:
fuit

fuit ante VVicleffum & Hussium: fuit antequam Lutherus & Zvvinglius primùm paucos homines, deinde terras integras stuprarent. Tamen adhuc virgo est Catholica Christi Ecclesia, vt lilium inter spinas, etiam in istis hæreticorum furiosis tumultibus, non quidem tota eorum societas qui Christi nomen quoquo modo profitentur, sed vera tātùm Christi Ecclesia, quæ post seditiosas & corruptas partes est reliqua.

Quid igitur Pappè? an Ecclesia post Apostolos virgo non fuit? an hodie non est? vt Egesippus virginis vocem vsurpat, certè aliquandiu post Apostolos, & hodie virgo tota non est: tamen est alio modo: est in puris partibus: est in ministerio publico: est in tota per omnes omnium prouinciarum tractus fusa Catholicorū hominum con- sociatione. An verò Pappè, quia propter impressionem & audaciam hæreticorū virgo in omnibus membris esse non sinitur, ideo reliqua Ecclesia virgo non est? & an propterea nulla pura publica est Ecclesia? an cūm hæretici aliquot particulares Ecclesias post Apostolos de tota Ecclesia decerperent, & vt prius fuerat, virginem esse totam omnium Ecclesiarum complexionem non sine- rent, nulla erat, quousque terra longè lateque porrigi- tur, virgo & pura publica Ecclesia? Sed quare Pappè? considera rem ex Lutheranismò. Nam Lutheranam tu- am sectam, tametsi vera esset religio, tamē Egesippus non permetteret esse virginem, dilaceratam à tot Zvvinglijs, & Caluinis, & Schvvenckfeldijs, & Libertinis, & Arianis, & alijs intus in ventre Lutheri natis procreationibus. An igitur Pappè, quia isto modo virginitatis cognomentum non retineret, etiā pura Ecclesia publica non esset, si vera esset Christi Ecclesia? Quid respondes Pappè? Ecclesia Christi in Saxonia priusquam Lutheri veneno consputa- retur, pura virgo fuit, cūm non modò hæreticū in se non ferret, sed armis contra vicinos hæreticos decerneret, vt caput obiectare per prouinciā hæreticus nullus auderet.

L

An

An iam adhuc virgo est, tot ditonibus, tot ciuitatibus præcipitatis in errorem? & in istis publicis hæreticorum furijs? sed rursus, an propterea multe per VVestfaliam & per agrum Hildesheimicum publicæ puræ Ecclesiæ non sunt? & an virgines non sunt? quæ oblatum à Luthero stuprum constanter repulerunt? quæ in sinceritate veteris doctrinæ persistunt? quæ fidē eandem & eundem cultum Deo adhibent vt fecit antecedens Ecclesia, cū tota adhuc illibata & omnibus partibus intacta virgo esset?

Nec igitur Pape, quomodo virginē appellet Apostolorum Ecclesiam Egesippus, in ista textus euidentia animaduertis: nec quid inde consequens sit, intelligis. Si Pape, illa Ecclesia virgo & pura non est, cōtra quam hæretici impietates suas cum magna hominum affectatione docent: cur iudiciū puræ Ecclesiæ ponitis puritatem doctrinæ? An enim puritas doctrinæ retineri non potest inter fremitus & dissimilitudines hæreticorum? sed tum rursus vt dixi quomodo pura Lutherana secta & quomodo virgo erit? & quid Egesippo respondebis, qui expressè dicit, Ecclesiam tum, cū virgo vt prius fuit non erat, tamen à puritate doctrinæ non discessisse? Tentarunt, inquit, hæretici contra veritatis prædicationem, cōtra prædicare (*ἀντικηρύτταν*) doctrinas falsas? Simul igitur Pape, & Ecclesia purè docebat, & simul hæretici in suis stabulis contra illam propagabant errorem. Alioquin quomodo & *κήρυγμα τῆς ἀληθείας* & *ἀντικήρυγμα τῆς ψευδοῦμου γνώσεως*, simul consistent, vt simul coniunxit Egesippus? An verò Pape, si purè docebant, publicæ puræ Ecclesiæ nullæ erant? & an cū virgo tota prior Ecclesia in omnibus membris non maneret, propterea reliquum Ecclesiæ intactum ab hæreticis, virgo non fuit? etiam cū in fide sponsi Christi inhæreret? an sponsa Christi cū à simplicitate sponsi non excidit, casta virgo non est? Miser Pape, qui apertum textum corrumpis, & album ex nigro concludis: & vt sponsæ Christi pudicitiam eripias, ne quidem

dem sectæ tuæ nomen virginis relinquis, quæ virgo esse non potest, si omnis tempestatibus hæreticorum concussa Ecclesia virgo non est.

Sed adhuc Pappæ, an putas tam scelestum fuisse Egesippum, uti sunt Lutherani? ut sponsam Christi vno vnquam temporis momento castam esse virginem non concederet? An sacrilegium, an flagitium horribilius excogitari potest, quàm sponsam Christi & sponsam omnium terrarum agnosceret pro scorto publico, & Ecclesiã pro lustrorum & libidinum meretricia domo? Si enim Ecclesia post Apostolos virgo nõ fuit: meretrix igitur fuit, adultera fuit, & domus non Dei, sed stuprorum. An verò sic Pappæ sentiret Egesippus? an ferret Eusebius Egesippi amator? qui lib. 4. cap. 7. quatuor post primum locũ paginis, palàm confitetur, Ecclesiam diu non premi, semper iterum splendescere, extinctis hæreticis & deletis erroribus, & semper eundem CLARITATIS tenere modum: An igitur interpretationem tuam toleraret Eusebius, factus ipse Egesippi interpret? & eousque ut diceret tam turpem calumniam qualem tu Pappæ audes, nullum ante annos mille quingentos amplius ausum fuisse imponere in Ecclesiam? etiam cùm sancti mortem diu appetiissent Apostoli? Quomodo verò negaret virginẽ esse Ecclesiam post Apostolos? cùm non neget, progressum semper ad augmentum & magnitudinem esse post Apostolos, & circa eadem, & eodem modo consistere splendorem Ecclesiæ Catholicæ, quæ sola vera sit Ecclesia? Quid cogitas Pappæ, cùm scelus vestrũ & imprudentiam consideras? an isti autores audaciam vestram iuuarent? euertunt funditus, nec illi tantũ, sed etiam considerati omnes viri, etiam hæretici non dicent virginem nõ semper esse sponsam Christi: non tantũ occultam electam, sed etiam publicam electam, quæ confitetur spõsum domi, foris in templo, extra templum: nec vlllo modo participat hæreticorum stuprum.

Oseæ verò exemplum & Esaia, quæ arripiunt Lutherani frustra ad se traducunt: partem illi semper Ecclesiæ, nunquam totam Ecclesiam stupri insimularunt: nec ad Ecclesiã Christi pertinet, maioribus præsijs defensam, & non clausam vnus prouinciæ angustijs, & excitatam semper à Spiritu sancto ad confitendum fidem, & ad non ferendam idololatriam.

Sed satis est Pappæ, nugæ sunt, pappi sunt, quæ conclusis miserimus conclusor, miserimus iugulator virginitatis, etiam in secta tua, & tantus hostis pudicitie in Ecclesia, vt nec sectam tuam virginem esse concedas, si argumentatio tua pondus habet, & si in eum sensum valeret autoritas Egesippi, in quem tu per vim deflectis. Tamen aliquando cuius Pappæ, & ostende consequentiam. Egesippus totam Ecclesiam sub Apostolis virginem puram fuisse testatur, quousque à nullis hæreticis publicè appetebatur. Ergo postea nulla in vniuersum Ecclesia publica Christi pura & virgo fuit, & ne iam quidem Lutherana est, vt certè nec virgo, nec pura, nec Ecclesia est Lutheri colluies, sed monstrorum vorago, & errorum cœtus & fanum blasphemia. Progrediamur.

IX. Falstas
Theologica
Pappi.

Nonò rursus occurrit Pappæ, detestabilis falstas prior tua, quam & caput & calcem falstatum tuarum & calumniarum esse sinemus: quòd omnia, de quibus eousq; vobiscum disceptamus, planè noua, & cum inijs suis inscripta in libris Pontificijs, & contra scripturam perspicuè absurda & vana: item quòd nouum totum doctrinæ nostræ genus, & tum scripturis sacris tum purioribus Ecclesiæ noui Testamenti seculis prorsus incognitum esse, perfidiosissimè mentiris. Et vt non dissimules quid sentias: apponis statim, Merita humanorum operum, Confessionem auricularem, Satisfactionem mandatam à Sacerdote, propitiatorium sacrificium Missæ, Sacramenta quinque supra Cœnam & Baptismum, Purgatorium, Ordines monachorum & monialium, primatum Pappæ, & sexcen-

sexcenta alia: quæ omnia noua & sic comparata esse scribis, vt à vobis possint ex scriptura & Patribus perspicuè confutari: à nobis ex perpetuo Ecclesiæ cōsensu demonstrari possint nunquam.

Quid repetam Pappè? Iam enim quàm putidum sceleratumque mendacium sit aperui, & flagitiosam turpitudinem tuam ante omnium conspectum in clarissima luce collocaui. Addam igitur nihil aliud, quàm quod tum scripsi: tot esse mendacia quot isto loco verba & nomina & innuis, & mentiri te bis sexcenties: mentiris infinitè Pappè: tamen ignosce quòd paulò tecum agam in suauius, & culpam in te consistere impudentiaque tua puta.

Si verò tantus bellator es Pappè, si ea quæ dicis tutari argumentis, si adumbrare & pingere fuco sapiētia, si non dico ad perfectam rationem, sed ad externam speciem & similitudinem veri probare potes: suscipe mecum pugnam Pappè, coram angelis, coram vniuerso mundo, coram toto Imperio, & quoquo loco tibi commodum & mihi tutum erit. Nisi patefaciā omnia nostra vetera esse, & vel magnis literis expressa in scriptura, vel significata per consequentiam, vel inuoluta in complexione generis, & testificata per æquabilē perpetuam consensionem seculorum omnium, & illustrata sanguine Martyrum: nisi Pappè, ista omnia necessarijs connexis sic ostendam, vt verbum nullum relictum ad obtegendam tuam inanitatē habeas: nisi simul omnia vestra noua & turpiter noua, & aliena ab omni sensu intelligētiaque scripturæ, & ignota omnibus omnium terrarum & omnium hominum Ecclesijs esse commōstrabo: nisi isthæc omnia Pappè, liquidò planissimeque sub oculos subijciam, dices liberè, bis millies me mētiri Pappè. Et vt parare te ad conflictum & armare meliùs possis, quàm iam fecisti, concludam iam, & tum deinde contra te & contra omnes infernales furias sustinebo, Nullum Apostolum, audi Pappè, nullum S. Martyrem, S. Patrem nullum, nullum per se-

decim penè secula Orthodoxū: arrige aures Pappæ, nullum hæreticum, nullam Ecclesiam, nullā urbem, pagum nullum, domum nullam, hominem nullum, virum nullum, mulierem nullam, senem nullum, puerum nullum, infantem nullum de religione Christiana quousque orbis gentium & terrarum omnium longè lateque profusus est, sic vnquã sensisse, vt sensit Lutherus, & ista omnia credidisse quæ credidit Lutherus, pestis & tempestas Lutherus Papæ, & religionis Christianæ, & mors pietatis, & exemplum incredibilis audaciæ, excitatus à Deo (vt ipse confitetur) tanquam generalis diabolus ad reliquos coercendos diabolos. (Tomo Germ. 6. fol. 360. b.)

Finem igitur hîc Epistolæ faciam Pappæ, & cum inconstantijs atque ineptijs in rumpendo abijciendoque promisso, & cum falsitatibus tuis in domum te tuam & in sordes, in quas ipse procidisti, retrudam, tamque diu iacere sinam quousque Deus collustrans tenebras tuas donet tibi spiritum sapientiæ & reuelationis in agnitione Christi, & illuminatos oculos ad intuendum in gloriam Dei & in beatitudinem sempiternam. Tum enim ipse ex luto, in quo iaces, attolles caput, & lacrymis damnabis infelicitatem tuam, & parallela tua, lachrymosa parallela, & Christo Deo impertiens gloriam, confiteberis vera omnia esse quæ scripsi, & inepta falsaque quæ tu non ad veritatem tuendam, sed ad quoquo modo sustinendam promissi leuitatem, & ad colligendam, vt sperabas, auram gloriamque popularem in publicum contra conscientiam, & contra fidem pacti prodidisti.

Interim alij qui hæc nostra legent, etiam cum infecti partibus erunt, tamen conuicti perspicuitate refutationis nostræ intelligent, solidè vereque demonstrata esse omnia, quæ in vestibulo Epistolæ in parallelis tuis reprehendimus, & esse verissimum: primò, tametsi testimonia S. Patris aptè cum confessione Augustana coniunxisses, quòd tamen promisso tuo non fecisses satis. Secundò, quan-

quanquam ad solam istam cōfessionem vestram attinisset sponfio, quòd tamen in vniuersum, nullam sententiam sancti Viri, & ne quidem penè in non controuersis articulis, aptè apposueris ad vllā thesin, & quòd de controuersis probaueris prorsus nihil, nec effeceris quicquā aliud, nisi quòd quædam minimè dubia ad dilatandum librum, visum fuit licētix tuæ, confirmare ex S. Patre cū nemo postularet. Tertio, quòd cū contra expectationem hominum & contra pacationem esses palàm confessus, nō te de S. Augustino declaraturum, quòd per omnia fuerit Lutheranus assensor sectæ tuæ, sed tātūm quòd aliquin Papista, quibusdam locis inclinare in Lutheranismum videatur: tamen rursus peccāris grauissimè, quòd immemor iurisiurandi, cūm Lutheranismum de sancto viro ostēdere, nec velles, nec posses, non factus sis Papista, & cūm si vir honestus esses, alterum præstare deberes, feceris neutrum: magis significaueris, studiosè totum te neglecturum esse iurisiurandū. Quarto, quòd multis apertis falsitatibus cōmaculaueris Emetingani colloquij historiam. Et quintò, quòd temerè in præfatione ad vindicandam illusionem, quam Emetingæ ex inepta colloquutione tua retulisti, veteres obtusos gladios rursus in Catholicam fidem acuere, & quasi tum non satis cōminuti disiectique fuissent, sic de nouo in teatro totius mundi ostētare, magno cum sectæ tuæ ludibrio, nō dubitaueris.

Illā igitur quinque de te verissima sunt Pappe, nec negare potes, aut si tam petulans tamq̄; proiectus ad audendum eris, vt neges, assistam ad latus tuum, voces omnes quas emittes in fauces tibi repellam, & damnabo falsitatis, & te honestum virum esse non sinam, nisi confessus errorem, accedes in Ecclesiam Catholicam Christi, ad illam nobiscum sequendam fidem, quam S. Augustinus & SS. Patres & SS. Martyres omnes docuerunt ore & calamo, & obfignarunt sanguine, & illuminarunt miraculis. Præstaret quidem Pappe, quod fui ab initio præfatus,

vt pa-

vt parallela tua, miserrima parallela, tamen reuera parallela, & sine concursu in æternum profluentia parallela, nunquam publicasses, & obsecutus literis prioribus meis, quia non posse probari quod susceperas, ipse præfensisti: vel in quiete delituissem precatus Deum, vt fulgore diuinæ lucis mentem tibi collustraret: vel certè quod officij munerisque tui fuit, recta via perrexisses in Ecclesiam Catholicam nostram, neque quid apud Lutheranos de populari existimatione tibi periret, sed quid honestatem deceret tuam, & quid attineret ad animæ salutem, atque ad consequendam cælestem sanctimoniam respectasses.

Tamen Pape, quia pro hominum ad externam gloriam propensione, fortassis etiam pro pugnaci obstinatione in secta defendenda, ad quam semel tanquam ad saxum adhæsisisti, peccatum adeò grauitè fuit, nec reuocari potest: en tibi consiliū ab hoste erroris tui, alioquin animæ & personæ amico: cui si adhuc obtemperabis, si locum cohortationi meæ relinques, magno beneficio affectum te esse, cum ex vertigine intelligētiam tuam recolliges, confiteberis Pape: ne dubita. Vides, intelligis, concedis Pape, nullum vnquam in manus tuas venturum pappum, quo Augustinum sanctissimum virum agglutines ad hereticum Lutherum: id ipse iam desperasti, & permittis, nec in omnibus, nec semper Lutheranos esse S. Patrem. Quod quia verissimum est, exclude Pape ex animo cogitationē de S. Augustino, & exclude multò magis de reliqua sanctorum Patrum & Martyrum corona, de omnium Ecclesiæ Scriptorum multitudine: qui omnes deuinciri se cum isto turbine & vastatore religionum omnium, patientur multò minùs. Ad istam igitur occupationem, animum Pape ne applica tuum: ne ex superiori conatu debilitatos neruos iterum frustra contende: ne te cōfice. Quiesce magis, & agnosce, posse nullo fieri pacto, ne quidem si tota schola societasque tua,

ventrem

ventrem & cerebrum rumpat, vt vnquam vel S. Augustinum, vel alium S. Patrem & Martyrem, vel quenquam omnium hominum per omnes angulos & anfractus terræ, in longissimo mille quingentorum annorum tempore fuisse Lutheranum, assensorem fatuitatū omniū Lutheranarum, per vllam probabilitatem commōstretis. Sed tum Pappæ, duæ relictæ tibi viæ sunt, in quas ingredi potes: vna vt liberè & constanter edicas, iuratum esse imprudenter, nec qui sic iurant, astringi ad seruandum iusiurandum: altera vt sanctum promissum liberaliter prolixèque serues, & cum Christo te, cumque Christi Catholica nostra Ecclesia & Fide coniungas. Vtrum malis, positum erit in delectu tuo: tamen si leuitatem in iurando accusabis, profiteri simul statim publicè debes, nullum te in memoria maiorum omnium nostrorum, & in quindecim omnium gentium & terrarum retrò seculis, scire Lutheranum hominem, & tam nouam esse delirationem sectamque vestram, vt ista omnium errorum cōcretionem, ad quam à Luthero paulatim accumulata collectaque fuit, in lucem & in mundi aspectum venerit nunquam, donec Lutherus, tum ex veterum hereticorum omnium omnibus thecis quædam exceptans, tum de fœcunditate libidineque petulantia attextens reliqua, & rursus inter se miscens & mutans de die in diem, tandem istam versicolore, prodigiosam, & confusam ex omnibus erroribus religionis speciem, non quidem ante obitum absolueret, sed vt ille inchoauit, sic vobis relinqueret poliendam & refingendam quotidie. Sed quàm honorificum id tibi, & quàm gloriosum sectæ futurum sit Pappæ, perpende prius momēris omnibus, & crede, si in istam te dabis consilij rationem, paratum iam responsum esse ad gratulandum tibi & sectæ, nouum ad veterem dignitatem vestram appensum ornamentum.

Itaque Pappæ, si rursus mihi morē geres, dimitte priorem viam: ingredi in alteram: & quia de S. Augu-

M

stino

fino quod iurasti, præstare non potes, nec potest quisquam alius, confer te ad posteriorem seruandam iurandi partem: discede à turpitudine Lutheri, congregare nobiscum ad istam fidem & ad istam Ecclesiam, quam Apostoli seminarunt, SS. Patres & Martyres excoluerunt, maiores nostri quanquam interpellatam ab hæreticis & gētibus, tamen integram ad nos contra omnium diabolorum furias propagarunt, quæ ex ore Christi per Spiritum sanctum influxit in Apostolos, & in SS. Martyres, & in SS. Patres, & ab his per prædicationem, per libros, per miracula, per gloriosè appetitas mortes, per omnium Ecclesiarum consensum, per Episcoporum perpetuas successiones æquabili cursu, sine vlla vastitate doctrinæ ad nos per mille sexcentos annos fusa, per omnes promanauit totius mundi prouincias, & vsque ad finem orbis terrarum, quousque Christus saluator ad iudicium veniet, sine impedimento procurret, non occulta, non sub scamnum abstrusa, semper aperta, semper publica, in ministerio, in confessione, in sanguine, in propugnatione pro religione contra gentiles, contra hæreticos, contra Antichristum, contra ipsum omnium diabolorum cœtum: vt quid fecerit, quos triumphos egerit, quem cultum Deo in templis adhibuerit, quomodo pressa, rursus floruerit, quomodo splendescens iterum calamitatem in externa pace senserit, quid de sponso suo, quo pacto crediderit, per omnes ætates & omnium annorum cōuersiones cognosci, & tanquam oculis adspectari possit: nunquam in ministerio publico, vel professione doctrinæ locis omnibus & in publicis Ecclesijs omnibus impura.

Ad hanc, Pappæ, fidem & Ecclesiam si accedes, & nobiscum te consociabis, seruabis pactum, honestus vir eris, & bonus ciuis Reipublicæ, animamque tuam ereptam ex faucibus inferni, eo loco sistes, vbi perfrui sanguine Christi, quem pro nobis effudit, & inire viam in cælum ad participandam sempiternam beatitudinem potes. Nec dubita

bita

bita Pappē, cū ad suaue iugum Christi assuesces, cū Ecclesiæ Catholicæ doctrinam, detracta per Deum de oculis cordis tui caligine, pleno lumine aspicias: miraberis superiorum annorum tenebras: miraberis oppressam & cæcatam intelligentiam, vt oculos in Lutheranismō & aures habens, non videres nec audires: miraberis potentiam Spiritus sancti & vbertatem donorum, & perpetuitatem custodiæ, & defensionē doctrinæ, & concinnitatem ordinis in Ecclesia, mihiq̄e quòd adduxerim incredibiles & hīc, & in mundo, & mortuus, in conspectu Dei gratias ages.

Sin Pappē, contra conscientiam, contra religionem, fidemq̄e iurisiurandi, contra obtestationem Dei quam Emertingæ fecisti, etiam cū S. virum Augustinū adiungere ad sectam vestram non potes, tamen infixus hærebis in squalore sordibusq̄e Lutheranismi, nec Catholicam, Papisticam, & solam veram in Christum fidem suscipies: primū intentā voce nos & magnis lateribus, per mundum clamabimus, periurum factum Argentinensem Pappum, honestum virum & bonū ciuem non esse, qui promissum non seruet, iuramentum negligat, & se negligere libenter testetur. Deinde tametsi iam in isto sensuum omnium & conscientie stupore non credis, tamen intelliges aliquando, nisi relapsus & abscedens à Lutheri fœditate, in gremium & complexum Ecclesiæ nostræ ad bibendum ex huius vberibus sanguinem Christi, cōfugies, clausum tibi non modò cælū, sed obstructas omnes vias esse ad aditum cæli: quòd non intrat aliquid inquinatum aut abominationem faciens & mendacium.

Deuste, Pappē, in lumine Christi filij illuminet: vt sectæ deformitatem tuæ cognoscens, non solum propter sanctè iuratum iuramentum quo te coram Deo & mundo obstrinxisti, sed multò magis ad miseram tuam in cælum, & in Sanctorum concilium inferendam animam, fias & manēas, quòd futurum te & mansurum iurasti, Pa-

stinus

M 2

pista,

pista, affectator Papisticae nostrae Catholicae religionis, quae sola in caelum & ad participationem meritorum Christi, sponsa ad sponsum, mater ad patrem ducit.

Plura scribere occupationes non sinunt: & haec ipsa quomodo inter peregrinandum absens à libris, hinc inde scripserim, testimonium illi dicent, qui interfuerunt: tamen intermittere non volui, quin te vinculis libenter suscepti iurisiurandi adstrictum, ad standum conuentis promissisque tuis, & quia primam partem pacti non potes, ad alteram complendam & ad prospiciendum animae monerem: an fortè Deo placeret, misericordiae Patri, intercessione cohortationeque mea, liberare te ab errore, & aggregare ad Christi filij, magni ouium pastoris, veterem & nulla vnquam tempestate cõuulsam ouiarum: quod ut fiat, orabo Deum, & orabunt mecum Catholici multi, de gentilitate tua praestantes viri, qui in gentem familiamque suam, infusum esse Lutheri venenum, vehementer dolent.

Vale Pappae, & quod propemodum oblitus eram, si fortassis pro animi te magnitudine ad responsum comparabis, lege prius gigantuli noui Tigurini Beumleri, de Romano Antichristo lepidissimè narratam fabulam, quam nuper pro mortui Calvinistae Sohniij defensione in apertum retulit. Is enim te multò liberalior, non solum Augustinum ad se sectamque suam traducit, sed omnes Papas ante Gregorium Magnum, & ipsum Gregorium ab errore & ab Antichristi malitia liberat: nec prius Antichristum Papam factum esse tradit, quam è vita Mauritius Imperator, & Papa Gregorius Magnus excessissent. Id si ille probare potest Pappae, cur tu diffidens de S. Augustino, ita subito demitteres animum? Sed Pappae dicam in aurem, ut totus mundus inaudiat. Ne auxilium ab isto quære ineptissimo gladiatore, multò ineptiore quam tu es: articulorum de quibus inter nos dimicamus, initium post Gregorium Magnum fingit: & Ecclesiae doctrinam

trinam post Gregorium, discriminat à doctrina quæ ab ipso Gregorio relata in libros, & ab antecessis omnibus Catholicis Patribus, enuntiata fuit. Is igitur nouam Antichristo religionem non relinquit: nec finit esse corruptorem religionis Christianæ, cum in fide Catholica nostra syllabam nullam ostendere possit, non eodem modo à Gregorio Magno, & ante Lutheri Antichristum traditam. Sed quid istius hominis librum nomino, quo nescio an insulsior vllus & inanior liber lucem huius mundi aspexerit vnquam? Itaque prorsus præter Grammaticam nihil habet dignum viro literato, totus imbellis, nugatorius, temerarius, sine specie Dialecticæ, & sine indicio Theologicæ doctrinæ, vt penè nulla sit pagina, in quam non aliquot antilogias illigauerit. Ne igitur, Pape, ab illo spera patrocinium, qui te causamque tuam, multò magis affligeret. Serua potiùs fidem: da gloriam Deo, contemne mundum: oculos in Christum infige, & attolle animum in cælum: & vale Pape, factus ex Papista, Papista. Ex Constantia Nonis Februarij anno 92.

Salutis tue, quàm tu amantior:

sed hostis sectæ tuæ.

IOANNES PISTORIUS
Nidanus SS. Theologia
Doct̃or &c.

M 3 EPI.